

15
EKONOMISK POLITIK

Makteliten – svävar ovanför

*En studie av inkomstutvecklingen
för makteliten perioden 1950 till 2013*

Landsorganisationen i Sverige

Denna rapport redovisar maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2013 i relation till den genomsnittliga lönen för en industriarbetare. Detta är den femtonde rapporten i LOs serie om den svenska makteliten.

Författare:

Jeanette Bergström och Anders Eld

På omslaget:

Karin Lilius, 53 år,

Livsmedelsarbetareförbundet, Bromma chark

© Landsorganisationen i Sverige 2015

Omslagsfoto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2015

ISBN 978-91-566-3062-0

LO 15.03 1 000

Innehåll

Sammanfattning	6
Den svenska maktelitens inkomster 1950–2013	9
Inledning	9
Näringslivet leder stort	10
En jämförelse mellan ekonomisk, demokratisk och byråkratisk elit	15
Hur står det till med jämställdheten?	23
Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter	26
Guldregn över bankdirektörerna	30
Källförteckning	44
BILAGA 1. Om rapportserien	46
BILAGA 2. De elva maktgrupperna, årsinkomst i kronor 1950–2013	55
BILAGA 3. De elva maktgrupperna uppdelade på kön, sammanräknad inkomst 1950–2013	61
BILAGA 4. Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2013 i kronor	67
Tidigare rapporter i LOs serie om den svenska makteliten	74

Diagram- och tabellförteckning

Tabeller

1.1A–C	Maktelitens inkomst	12–14
1.2A–D	Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den ekonomiska makteliten 1950–2013	19–22
1.3	Inkomsterna för arbetsmarknadens parter 1950–2013	28
2.1	Löneutveckling för olika grupper, 2003–2013	36
2.2	Löne- och arvodesutveckling vid de fyra storbankerna, 2003–2014	38

Diagram

1.1	Maktgruppernas och statsministerns inkomster 2011–2013	15
1.2	Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2013	17
1.3	Maktelitens inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 1950–2013	18
1.4	Andel kvinnor i maktelitens tre huvudgrupper 1950–2013	24
1.5	Maktgruppernas inkomster för kvinnor och män 2013	25
1.6	Maktelitens inkomster för kvinnor och män 1950–2013	26
1.7	Inkomster för arbetsmarknadens parter 1950–2013	27
1.8	Inkomster för ordförande i LO och VD i Svenskt Näringsliv 1950–2013, sammanräknad inkomst	29
2.1	Storbankernas tillgångar som andel av BNP	30
2.2	Storbankerna vinstutveckling, 2003–2014	31
2.3	Bankdirektörernas genomsnittliga löneutveckling, 2003–2014	36
2.4	Personalkostnaden för direktörerna vid de fyra storbankerna, 2003–2014	37
2.5	Sammansättningen av bankdirektörernas totala ersättning, 2003–2014	38
2.6	Löneutvecklingen för Handelsbankens koncernchef, 2003–2014	42
2.7	Löneutvecklingen för Nordeas koncernchef, 2003–2014	42
2.8	Löneutvecklingen för SEBs koncernchef, 2003–2014	43
2.9	Löneutvecklingen för Swedbanks koncernchef, 2003–2014	43

Sammanfattning

Historiskt stora inkomstskillnader

Maktelitens genomsnittliga inkomster före skatt var 17,4 industriarbetarlöner 2013. Det innebär att maktelitens relativa inkomster har legat på samma nivå de senaste 4 åren. År 2007 var inkomstskillnaden som störst i vårt urval då det behövdes 18,2 industriarbetare för att få ihop till en maktelitinkomst.

Den inkomst som vi mäter för makteliten är arbetsinkomst samt inkomster från kapital och näringsverksamhet. År 2013 var den genomsnittliga sammanräknade inkomsten före skatt i makteliten 5,8 miljoner kronor, att jämföra med en genomsnittlig industriarbetarlön på 335 000 kronor. Per månad blir det 486 000 respektive 27 600 kronor.

År 1950, denna undersöknings första år, var maktelitens genomsnittliga inkomst 11,1 industriarbetarlöner. 1980 var skillnaden i inkomster mellan maktelit och industriarbetare minst och motsvarade då 4,9 industriarbetarlöner.

Näringslivets direktörer tjänar mest

Skillnaderna i inkomst mellan de tre olika elitgrupper som ingår i rapporten – den ekonomiska, den demokratiska och den byråkratiska eliten – är stora. Av de tre grupperna är det framför allt den ekonomiska eliten, vilken omfattar 50 verkställande direktörer i näringslivet, som har ökat sina inkomster i förhållande till industriarbetarlönen de senaste årtiondena.

Skillnaderna mellan en vanlig löntagare och den ekonomiska eliten var i vårt material som störst 2007, året före finanskrisen. Detta år motsvarade den genomsnittliga inkomsten i denna grupp 50,8 industriarbetarlöner. År 2013 hade de 50 direktörerna i snitt en inkomst på 49,9 industriarbetarlöner. Det motsvarar mer än vad en industriarbetare får ihop under en hel livstids arbete.

De andra två elitgrupperna har betydligt lägre inkomster. Den demokratiska eliten, förtroendevalda, hade i genomsnitt en inkomst på 4,4

Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2013

Antal industriarbetarlöner

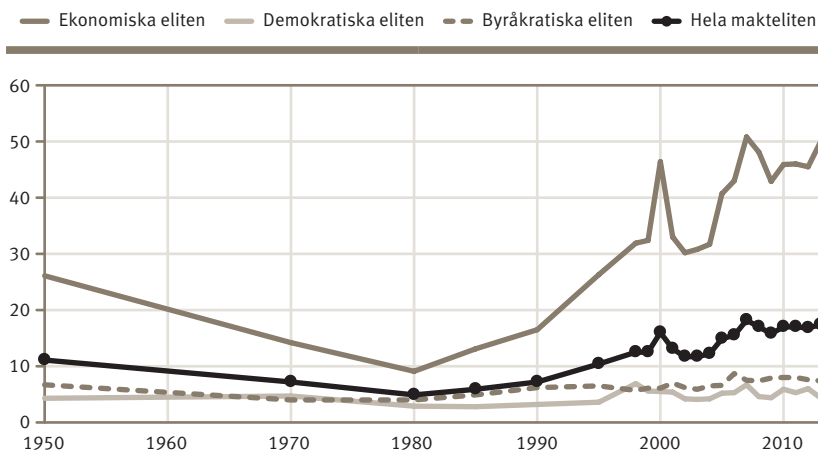

Diagram 1.2

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

industriarbetarlöner 2013. År 2007 blev även för denna grupp ett toppår med snittinkomst på 6,7 industriarbetarlöner. 2009 sjönk inkomsten till 4,4 industriarbetarlöner. Startåret 1950 var inkomsten 4,3 industriarbetarlöner. Den byråkratiska elitgruppen, främst högre tjänstemän i offentlig sektor, hade i genomsnitt 7,4 industriarbetarlöner i inkomst 2013. Mellan åren 1950 och 2005 pendlade inkomsten runt drygt 6 industriarbetarlöner.

Få kvinnor och med lägre inkomster

Jämställdheten går mycket långsamt framåt i den ekonomiska makteliten. Före år 2000 fanns inte någon kvinna i denna grupp och 2013 är enbart tre av näringslivets 50 ledande chefer kvinnor.

Fram till 2005 ökade kvinnornas andel av den demokratiska eliten. År 2005 var 38 procent av denna grupp kvinnor. Sedan dess har utvecklingen gått tillbaka och år 2013 var andelen kvinnor 36 procent. Trenden är dock positiv, andelen ökar, men med stora hack.

I den byråkratiska eliten har andelen kvinnor ökat relativt stadigt. Under tio år mellan 1999 och 2009 dubblerades andelen kvinnor, från 14 till 30 procent, och är 32 procent 2013.

Den genomsnittliga inkomsten för kvinnorna i hela makteliten är 2013 cirka 40 procent av männens. Andelen har legat på nivån drygt 30 procent sedan år 2004 då den var 45 procent. Sista året har 3 kvinnliga direktörer ökat sina inkomster betydligt. Samtidigt som antalet kvinnor inom makteliten ökar något så fortsätter männens inkomster att vara betydligt högre.

Inkomstutvecklingen för banksektorn åren 2003–2014

Den fyra svenska storbankernas tillgångar motsvarar mer än tre gånger värdet av det som produceras i Sverige under ett år. De har hög lönsamhet, vilket kan bero på att de är beredda att ta höga risker som i sin tur beror på den implicita statsgaranti de åtnjuter.

Under bankkrisen 2008–2009 föll de internationella bank-VD-lönerna med 40 procent, storbankernas VDar i Sverige fick sina löner sänkta med 7 procent. Från 2011 är detta återhämtat med råge i Sverige, men utomlands dröjde det till 2013 innan lönerna var på samma nivå som tidigare.

VDarna inom banksektorn har höga inkomster och ännu högre total kostnad om man inkluderar pensionsavsättningar, bonus- och optionsprogram. De senaste 11 åren har storbankernas direktörer haft dubbelt så stora lönelöft jämfört med arbetarnas, i genomsnitt 6 procent per år jämfört med knappt 3 procent för arbetarna.

Ersättningarna verkar inte ändras i takt med vinsterna utan har större samband med storleken på balansomsättningen, detta gäller i Sverige och andra länder enligt flera studier. Belöning för expansion alltså.

Den svenska maktelitens inkomster 1950–2013

Inledning

Den krets anställda som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden återfinns inte som en egen grupp i den offentliga lönestatistiken. Vi vill synliggöra skillnaderna mellan vanliga löntagare och elitens inkomster. Vår utgångspunkt är att det har betydelse om makteliten har långt högre inkomster än de människor som påverkas av deras beslut. Det säger också något viktigt om vårt samhälle om skillnaderna trendmässigt ökar eller minskar.

I detta kapitel redovisas maktelitens inkomstutveckling under åren 1950–2013 och jämförs med industriarbetarlönens utveckling under samma period. Metoden gör det möjligt att följa hur relationen mellan industriarbetare och den grupp som vi har definierat som makteliten i samhället har förändrats över en tidsperiod på över sextio år.

Vi gör en granskning av sammanlagt 197 positioner i näringslivet, politiken och samhället i övrigt. Från början hade vi 200 positioner men några positioner i gruppen arbetsmarknadens parter har försvunnit genom sammanslagningar.

Vilka ingår i makteliten?

Det urval av positioner eller befattningar som vi anser ger störst makt och inflytande över det svenska samhället har delats in i elva maktgrupper:

- Näringslivets verkställande direktörer
- Politiker och höga tjänstemän i regering och riksdag
- Representanter för arbetsmarknadens parter
- Generaldirektörer och verkställande direktörer i statliga myndigheter och bolag
- Politiker och höga tjänstemän i de 10 största kommunerna
- Chefer i kommunala bolag i de tre största städerna
- Representanter för det traditionella "överhetssamhället" det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen

- Mediachefer/redaktörer och journalister
- Representanter för universitets- och forskarvärlden
- Chefsekonomer inom näringslivet och hos arbetsmarknadens parter
- Representanter för folkrörelseorganisationerna

All inkomst – inte enbart lön

Många höga positioner medför sidouppdrag som också ger inkomst, till exempel styrelseuppdrag. Summan av inkomsterna ger därför en bättre bild av den faktiska ekonomiska situation som positionen ger än vad själva lönen gör. Det är också denna inkomst vi kan få uppgifter om från Skatteverket. De siffror som redovisas i detta kapitel gäller därför de sammanlagda inkomsterna för den person som innehar en särskild position under granskningsåret, inte endast grundlönen för positionen i sig.

För alla positioner redovisas två inkomstmått före skatt – inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst (se tabell 1 samt bilagorna). I den senare inkomsten ingår även avkastning på kapital och inkomster/avdrag för näringsverksamhet. Jämförelserna med industriarbetarlönen görs endast utifrån den sammanräknade inkomsten före skatt. Välbetalda positioner innebär ofta att innehavaren med tiden kan bygga upp en förmögenhet som genererar kapitalinkomster eller inkomster av näringsverksamhet. Därför anser vi att det ger en mer rättvisande bild av den ekonomiska situationen om vi utgår från den sammanräknade inkomsten för makteliten, istället för enbart inkomst av tjänst.

En utförlig redogörelse för positioner, urval och metod för hela rapportserien finns i bilaga 1.

Näringslivet leder stort

Den genomsnittliga inkomsten för hela makteliten, såsom vi definierat den, är 17,4 gånger större än en industriarbetarlön år 2013. Det innebär att en genomsnittlig sammanräknad inkomst före skatt för denna grupp var 5,8 miljoner kronor, att jämföra med en industriarbetarlön på 335 000 kronor.

Näringslivsgruppen, bestående av 50 verkställande direktörer i de största bolagen i Sverige, har en genomsnittlig inkomst på 16,7 miljoner kronor, vilket motsvarar så mycket som 50 industriarbetarlöner. I vårt material ingår två VD:ar med inkomster motsvarande 400 respek-

tive 1350 industriarbetarlöner. Dessa inkomster har i sammanräkningen satts till 200 industriarbetarlöner.¹ Om ovan nämnda maxgräns inte hade använts skulle genomsnittet för direktörerna ha blivit inkomster som är 77 gånger större än en industriarbetarlön.

Statliga bolag tar upp kampen

Som nummer två i denna inkomstliga kommer gruppen generaldirektörer och VDar i statliga bolag, 10 stycken, med en genomsnittlig inkomst på 18,7 industriarbetarlöner. Gruppens genomsnitt lyfts av de höga inkomsterna hos de verkställande direktörerna i Telia (53), Vattenfall (43) och Posten (30). Om dessa tre exkluderas sjunker genomsnittsinkomsten till 8,8 industriarbetarlöner. Sedan bolagiseringen av statliga myndigheter inleddes i början på 1990-talet har lönerna för de högsta cheferna i dessa verksamheter allt mer anpassat sig till det privata näringslivets nivåer.

På tredje plats kommer ekonomgruppen som består av chefsekonomer i tre stora banker och hos fem av arbetsmarknadens parter, samt chefen för Stockholmsbörsen (numera en del av Nasdaq OMX) och generaldirektören för Finansinspektionen, 10 stycken. Dessa tjänar i genomsnitt 9,1 industriarbetarlöner. Snittet dras upp av Handelsbankens och SEBs chefsekonomer (som tjänar 18 respektive 23 gånger mer än en industriarbetare). Exkluderas de blir den genomsnittliga inkomsten motsvarande 6,3 industriarbetarlöner.

Fjärdeplatsen har gruppen som består av chefer inom media/redaktörer och journalister, 16 stycken, tjänade 7,6 industriarbetarlöner i genomsnitt. Men om cheferna på Aftonbladet (22 industriarbetarlöner) och Svenska Dagbladet (21) tas bort blir genomsnittet 5,6 industriarbetarlöner.

Sedan kommer gruppen som består av arbetsmarknadens parter representanter, 25 stycken, de tjänade i genomsnitt 6,2 industriarbetarlöner. VD på Svenskt Näringsliv samt VD på Teknikföretagen har högre inkomster (motsvarande 19 respektive 20 industriarbetarlöner). Om dessa exkluderas blir genomsnittet 5 industriarbetarlöner. Ordförandet på Svenskt Näringsliv medförde betydligt lägre inkomster för den positionen varvid hela gruppens medelvärde sjönk.

¹ Se bilaga 1 för uträkningsmetoder.

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för samtliga maktgrupper 2013 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN OCH KVINNOR			
Näringslivet	50,0	41,0	50,0
Regering/riksdag	22,0	3,9	4,5
Arbetsmarknadens parter	25,0	5,9	6,2
Statlig verksamhet	10,0	18,8	18,7
Kommuner	20,0	3,5	3,4
Kommunala bolag	12,0	4,4	4,3
Överhettssamhället	11,0	3,9	5,4
Universitet/forskarvärlden	10,0	4,2	4,2
Media	16,0	7,6	7,6
Ekonomer	10,0	8,4	9,1
Folkrörelseorganisationer	11,0	5,5	5,6
Hela makteliten	197,0	14,9	17,4

Tabell 1.1a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Den grupp som består av representanter/ledare för folkrörelseorganisationerna, 11 stycken, tjänade i genomsnitt 5,6 industriarbetarlöner. I denna grupp finns en position som avviker kraftigt uppåt, nämligen KFs koncernchef med 24 industriarbetarlöner. Räknas denna bort blir genomsnittet 3,8 industriarbetarlöner.

Därnäst det traditionella överhettssamhället, det vill säga hovet, domstolarna, kyrkan, militären och utrikesförvaltningen, 11 stycken, där elitgruppen hade genomsnittliga inkomster som motsvarar 5,4 gånger en

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för männen inom maktgrupperna 2013 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MÄN			
Näringslivet	47,0	39,6	48,9
Regering/riksdag	15,0	3,8	4,8
Arbetsmarknadens parter	18,0	6,6	6,8
Statlig verksamhet	8,0	20,4	20,4
Kommuner	13,0	3,6	3,4
Kommunala bolag	7,0	4,4	4,2
Överhettssamhället	8,0	4,0	5,9
Universitet/forskarvärlden	5,0	4,6	4,7
Media	9,0	7,7	7,9
Ekonomer	8,0	8,8	9,8
Folkrörelseorganisationer	7,0	6,8	7,0
Maktelitens alla män	145,0	17,3	20,7

Tabell 1.1b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

industriarbetarlön. Om kungens kapitalinkomst exkluderas blir genomsnittet 4,2 industriarbetarlöner.

Politiker och höga tjänstemän, flera från regering och riksdag, 22 stycken, tjänade i genomsnitt 4,5 industriarbetarlöner. Talmannen hade stora kapitalinkomster och tjänade lika mycket som 16 industriarbetare. Tas denna position bort blir genomsnittet 4,0 industriarbetarlöner.

Makteliten i 12 kommunala bolag tjänade 4,3 industriarbetarlöner, 10 positioner inom universitet/forskarvärlden tjänade 4,2 samt de 20

Inkomst av tjänst samt sammanräknad inkomst för kvinnorna inom maktgrupperna 2013 Antal industriarbetarlöner

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
KVINNOR			
Näringslivet	3,0	59,5	65,2
Regering/riksdag	7,0	4,2	4,0
Arbetsmarknadens parter	7,0	3,9	4,6
Statlig verksamhet	2,0	12,1	12,2
Kommuner	7,0	3,3	3,2
Kommunala bolag	5,0	4,4	4,4
Överhetssamhället	3,0	3,7	3,8
Universitet/forskarvärlden	5,0	3,7	3,7
Media	7,0	7,3	7,2
Ekonomer	2,0	6,5	6,4
Folkrörelseorganisationer	4,0	3,3	3,2
Maktelitens alla kvinnor	52,0	7,9	8,3

Tabell 1.1c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

positionerna inom kommunerna tjänade 3,4 industriarbetarlöner i genomsnitt.

Diagram 1.1 visar de elva maktgruppernas genomsnittliga sammanräknade inkomst för åren 2011–2013, uttryckt i antal industriarbetarlöner. Statsministerns inkomst visas som en egen stapel. Statsministern hade 2013 en inkomst på drygt 2 miljoner kronor, motsvarande 6,6 industriarbetarlöner. Den sammanräknade inkomsten ger statsministern en femte plats om man jämför den med övriga elitgrupper.

Maktgruppernas och statsministerns inkomster 2011–2013

Antal industriarbetarlöner

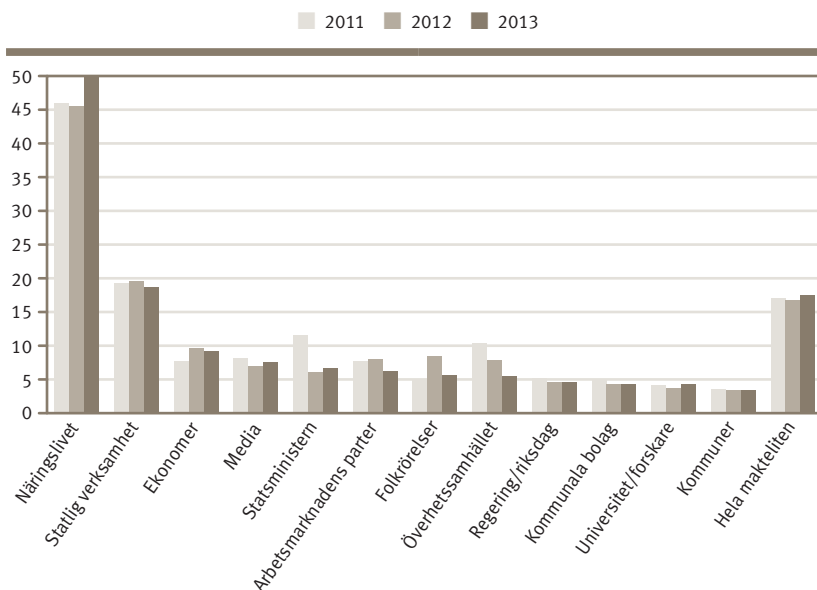

Diagram 1.1

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

En jämförelse mellan ekonomisk, demokratisk och byråkratisk elit

I var och en av de elva maktgrupperna ingår det för få personer för att det ska gå att dra några större slutsatser kring inkomstutvecklingen i respektive undergrupp. Flera grupper består bara av sammanlagt tio positioner. För att möjliggöra bredare jämförelser har vi skapat tre större grupper. Den första gruppen, som vi kallar den *ekonomiska* eliten, består av representanter för näringslivet (50 personer). Den andra gruppen, den *demokratiska* eliten, består av folk- och förtroendevalda (50 personer). Övriga (97 personer) ingår i en något heterogen grupp som

vi valt att kalla den *byråkratiska* eliten. Här finns de statliga och kommunala cheferna, överhettssamhället, media, universiteten, ekonomerna, cirka hälften av gruppen arbetsmarknadens parter och några från regering/riksdag.

Den ekonomiska eliten hade en genomsnittlig inkomst motsvarande 49,9 industriarbetarlöner 2013. De två övriga grupperna hade betydligt lägre inkomster. Den byråkratiska eliten hade 7,4 industriarbetarlöner och den demokratiska eliten 4,4 industriarbetarlöner.

I den byråkratiska eliten är det sju positioner som utmärker sig genom att de har sammanräknade inkomster överstigande 20 industriarbetarlöner. Det är Vattenfalls VD (43), Telias VD (53), Postens VD (30), Aftonbladets och Svenska Dagbladets chefredaktörer (22 resp. 21), SE-bankens chefekonom (23) och Teknikföretagens VD (20). Tas dessa sju positioners (6 män och 1 kvinna) inkomster bort från gruppen den byråkratiska eliten blir genomsnittet för denna grupp 5,6 i stället för 7,4 industriarbetarlöner.

I den grupp vi kallar den demokratiska (folkvalda) eliten motsvarar den genomsnittliga inkomsten 4,4 industriarbetarlöner. I denna grupp utmärker sig en man, KFs VD, med 24 industriarbetarlöner. Om denna undantas blir genomsnittet för gruppen 4,0 industriarbetarlöner.

Utvecklingen från år 1950 till 2013

Skillnaden mellan maktelitens inkomster i genomsnitt och industriarbetarlönen har varierat kraftigt under den tidsperiod som vi studerat. Diagram 1.2 visar utvecklingen för de tre grupperna från år 1950 och fram till 2013. För samtliga positioner i makteliten motsvarade den genomsnittliga sammanräknade inkomsten 11 industriarbetarlöner år 1950. 1980 var samma genomsnitt endast 5 gånger en industriarbetarlön. År 1995 var makteliten åter tillbaka på ungefär samma nivå som för år 1950. År 2013 tjänade maktelitens medlemmar i genomsnitt en sammanräknad inkomst på 17,4 industriarbetarlöner.

Den ekonomiska eliten hade år 1950 en inkomst som var 26 gånger större än en industriarbetares lön. Mellan 1950 och 1980 så minskade dock dessa inkomster och skillnaden var som lägst år 1980. Detta år motsvarade inkomsterna i denna grupp 9 industriarbetarlöner. Under denna period, i början på 1980-talet, var inkomstskillnaderna som minst

Inkomstutvecklingen i maktelitens huvudgrupper 1950–2013

Antal industriarbetarlöner

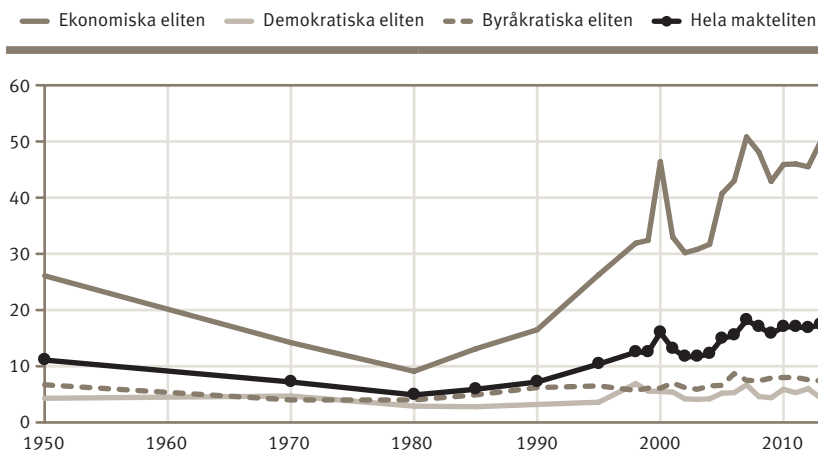

Diagram 1.2

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

i Sverige. Under senare delen av 1980-talet började skillnaden öka igen, för att år 1995 vara tillbaka på 1950 års nivå².

Under några år i början av 2000-talet framstod det som att skillnaderna mellan en vanlig löntagare och den ekonomiska eliten hade kulminerat år 2000. Detta år motsvarade den genomsnittliga inkomsten i den ekonomiska eliten så mycket som 46 industriarbetarlöner. Denna höga siffra har dock överträffats av inkomstnoteringarna i näringslivet för åren 2007 och 2008 med 48 respektive 51 industriarbetarlöner. Innevarande undersökningsår är inkomsten åter uppe på samma höga nivå som dessa toppår.

Den sammanräknade inkomsten för den ekonomiska eliten åren

² Under denna period har vi endast data för åren 1950, -70, -80, -85, -90, -95.

Maktelitens inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 1950–2013 Antal industriarbetarlöner

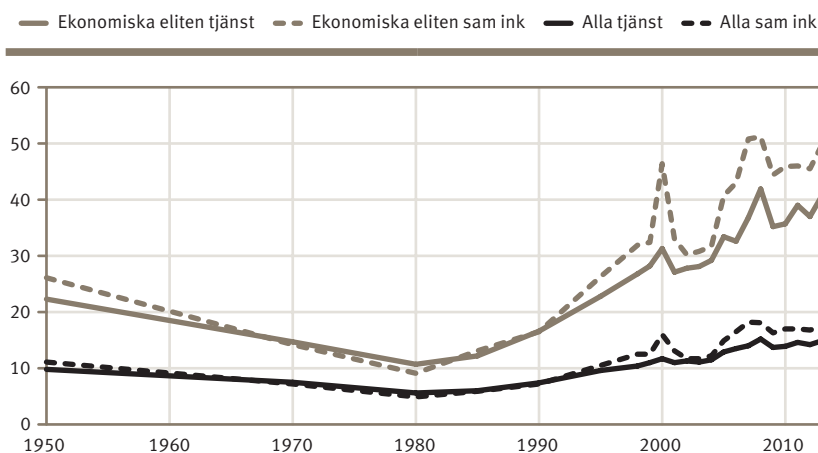

Diagram 1.3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

2000 och 2007 utgjordes i ovanligt hög grad av kapitalinkomster, 33 respektive 28 procent. Om man räknar bort dessa två år blir den genomsnittliga kapitalinkomsten över alla år cirka 12 procent. Detta kan jämföras med 1980, då kapitalinkomsterna var negativa (kapitalutgifterna översteg kapitalinkomsterna) med 17 procent av den sammanlagda inkomsten. Kapitalinkomsten för år 2013 var 18 procent av den sammanräknade inkomsten.

Detta visar att de stora variationerna i inkomster under enskilda år utgörs av förändringar i kapitalinkomster. Dessa förändringar styrs i huvudsak av kraftiga upp- och nedgångar på aktiemarknaden. Mellan 1996

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den ekonomiska makteliten 1950–2013 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Ekonomiska eliten						
1950	0	0,0	50	26,1	50	26,1
1970	0	0,0	50	14,2	50	14,2
1980	0	0,0	49	9,1	49	9,1
1985	0	0,0	50	13,1	50	13,1
1990	0	0,0	50	16,5	50	16,5
1995	0	0,0	49	26,3	49	26,3
1998	0	0,0	50	31,9	50	31,9
1999	0	0,0	50	32,4	50	32,4
2000	0	0,0	50	46,4	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0	50	33,0
2002	1	26,7	49	30,3	50	30,2
2003	2	14,8	48	31,5	50	30,8
2004	0	0,0	50	31,7	50	31,7
2005	0	0,0	50	40,7	50	40,7
2006	1	50,6	49	42,7	50	43,0
2007	2	62,1	48	50,3	50	50,8
2008	2	58,9	48	47,7	50	48,1
2009	2	30,1	48	43,0	50	42,5
2010	2	46,1	48	45,9	50	45,9
2011	2	40,2	48	46,3	50	46,0
2012	3	34,2	47	46,2	50	45,5
2013	3	65,2	47	48,9	50	49,9

Tabell 1.2a

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

och år 2000 steg börsen (Affärsvärldens generalindex) med 185 procent (från 116 i årsgenomsnitt till 330) för att sedan falla med 46 procent (till 177) fram till år 2002. Den senaste finanskrisen fick till följd att börsen föll 36 procent (från 381 till 244) mellan åren 2007 och 2009.

Den demokratiska eliten hade år 1950 motsvarande drygt 4 industriarbetarlöner. Från denna nivå skedde en nedgång till som lägst knappt 3 industriarbetarlöner år 1980. Någon gång efter år 1985 började även inkomsterna i denna grupp att öka snabbare än industriarbetarnas och år

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den demokratiska makteliten 1950–2013 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Demokratiska eliten						
1950	0	0,0	58	4,3	58	4,3
1970	0	0,0	59	4,7	59	4,7
1980	2	2,2	58	2,9	60	2,9
1985	4	2,1	56	2,9	60	2,8
1990	6	2,5	54	3,3	60	3,2
1995	14	3,2	47	3,8	61	3,6
1998	15	3,4	41	4,2	56	6,9
1999	14	3,5	42	6,3	56	5,6
2000	11	3,5	42	6,1	53	5,5
2001	14	3,5	39	6,1	53	5,4
2002	17	3,4	35	4,5	52	4,2
2003	19	3,4	33	4,6	52	4,1
2004	18	3,6	34	4,5	52	4,2
2005	20	3,5	32	6,3	52	5,2
2006	18	3,6	34	6,2	52	5,3
2007	16	4,0	36	7,9	52	6,7
2008	14	4,0	36	4,7	50	4,6
2009	15	3,9	35	4,7	50	4,4
2010	13	4,5	37	4,8	50	5,9
2011	14	3,6	36	5,9	50	5,3
2012	15	3,5	35	7,0	50	6,0
2013	18	3,3	32	5	50	4,4

Tabell 1.2b

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

1998 var relationen ungefär 7 till 1. Sedan har den demokratiska elitens relativa inkomster sjunkit, till 4,4 industriarbetarlöner år 2013.

Inkomsterna i den byråkrattiska eliten motsvarade startåret 1950 nästan 7 industriarbetarlöner. Utvecklingen följer samma mönster som för övriga elitgrupper och skillnaderna var sålunda som minst i början av 1980-talet (motsvarande 4 industriarbetarlöner), för att sedan vända uppåt. Under 1990-talet har den genomsnittliga inkomstrelationen för

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i den byråkratiska makteliten 1950–2013 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Byråkratiska eliten						
1950	1	4,9	79	6,8	80	6,7
1970	1	3,2	88	4,0	89	4,0
1980	4	2,4	87	4,0	91	4,0
1985	3	3,1	87	4,9	90	4,9
1990	6	2,7	86	6,5	92	6,2
1995	10	4,2	82	6,8	92	6,5
1998	12	3,6	83	8,0	95	5,7
1999	13	4,9	78	6,3	91	6,1
2000	15	5,0	83	4,3	98	6,1
2001	17	5,7	80	7,3	98	7,0
2002	19	5,7	79	6,3	97	6,2
2003	18	5,8	79	6,0	97	5,9
2004	18	8,6	79	6,0	97	6,5
2005	22	5,0	74	7,1	96	6,6
2006	21	4,8	75	9,8	96	8,7
2007	24	4,5	72	8,4	96	7,5
2008	27	4,4	70	8,6	97	7,4
2009	29	5,2	68	9,1	97	7,9
2010	26	5,0	71	9,0	97	8,0
2011	29	5,6	68	9,0	97	8,0
2012	30	5,2	67	8,7	97	7,6
2013	31	5,7	66	8,2	97	7,4

Tabell 1.2c

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

denna grupp och industriarbetarna varierat mycket lite. Sedan år 1990 har den rört sig runt 6 industriarbetarlöner. De senaste åren har dock skillnaden ökat och år 2013 utgjorde gruppens genomsnittliga inkomst nästan 7,4 industriarbetarlöner.

Den årliga procentuella utvecklingen sedan 1980 visar att den ekonomiska eliten har fått 9,2 procents nominell ökning av inkomst av tjänst, varje år, industriarbetaren har fått 4,9 procent.

Sammanräknad inkomst för män och kvinnor i hela makteliten 1950–2013 Antal industriarbetarlöner

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR OCH MÄN	
	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön	Antal positioner	Industriarbetarlön
Hela makteliten						
1950	1	4,9	187	11,2	188	11,1
1970	1	3,2	197	6,8	198	7,2
1980	6	2,3	194	5,0	200	4,9
1985	7	2,5	193	6,4	200	5,9
1990	12	2,6	190	8,2	202	7,2
1995	24	3,6	178	11,4	202	10,4
1998	27	3,6	174	13,9	201	12,5
1999	27	4,2	170	14,0	197	12,5
2000	26	4,4	174	17,8	200	16,0
2001	32	5,5	167	14,6	200	13,1
2002	36	5,3	163	13,1	199	11,7
2003	39	5,1	160	13,3	199	11,7
2004	36	6,1	163	13,6	199	12,2
2005	42	4,3	156	17,7	198	14,9
2006	40	5,8	158	18,1	198	15,5
2007	42	7,1	156	21,2	198	18,2
2008	43	6,9	154	20,1	197	17,0
2009	45	5,9	152	18,7	197	15,8
2010	41	6,9	156	19,7	197	17,0
2011	45	6,5	152	20,0	197	17,0
2012	48	6,5	149	20,1	197	16,8
2013	52	8,3	145	20,7	197	17,4

Tabell 1.2d

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Hellre rik än ung

Den genomsnittliga åldern för de personer vi kallar makteliten har inte ändrats nämnvärt under den studerade perioden. År 1950 var genomsnittsåldern 55 för dem med de främsta maktpositionerna i näringslivet. Därefter har genomsnittsåldern sjunkit något och 2013 var den 53 år. Även den demokratiska eliten hade år 2013 en lägre genomsnittlig ålder, 50 år. Tidigare var genomsnittet under en längre period 55 år i denna

grupp. För den byråkratiska eliten har genomsnittsåldern länge legat kring 54 år och var 55 det sista året.

Andelen 40-åringar och yngre i hela makteliten har ökat något och är 8 procent år 2013. För 10 år sedan var andelen 4 procent. I denna grupp är också inkomsterna som genomsnitt lägst, 4,9 industriarbetarlöner år 2013, om man tar bort den unge man som hade över 200 industriarbetarlöner. Inklusivt denne blir genomsnittet 17,9 (med max 200). Andelen personer i makteliten som är 60 år och äldre har också ökat på 10 år och utgör nu 19 procent av gruppen mot 15 procent för 10 år sedan. Dessa har en sammanräknad inkomst som motsvarar 9,3 industriarbetarlöner i genomsnitt, om den med 200 tas bort. Annars blir snittet 14,4 industriarbetarlöner.

Den yngsta personen som ingick i makteliten 2013 var 30 år och den äldsta var 71 år.

Hur står det till med jämställdheten?

Antalet kvinnor i makteliten har ökat...

Som framgår av tabell 1.2 är och förblir makteliten en skara som kraftigt domineras av män. Endast 26 procent eller 52 av 197 maktpositioner innehas av kvinnor. Antalet kvinnor har dock ökat förhållandevis stadigt sedan någon gång på 1970-talet. Både 1950 och 1970 fanns endast en kvinna med i urvalet. 1980 var det sex kvinnor som innehade någon position i makteliten. 1990 hade denna siffra fördubblats.

Den låga andelen kvinnor gör att det är mycket få kvinnor i varje grupp. I den ekonomiska eliten är kvinnor mest underrepresenterade. År 2013 var de endast tre stycken (6 procent) och så sent som 2000 fanns inte en enda kvinna med bland de 50 cheferna i näringslivet. Näst sämsta grupper när det kommer till andel kvinnor på toppositioner är ekonomerna och de statliga cheferna: 2 av 10 är en kvinna.

Överhettssamhället, som under perioden 1950 till 2009 inte har inkluderat mer än en enda kvinna har från 2011 haft 3 kvinnor i gruppen, 27 procent. Totalt är jämställdheten störst inom universiteten med 50 procent kvinnor (minskade dock från 6 till 5 kvinnor från förra året). Även media-gruppen med 44 procent hör till de nästan jämställda. Bland de kommunala cheferna samt inom kommunala bolag var kvinnornas andel 35 respektive 42 procent 2013.

Andel kvinnor i maktelitens tre huvudgrupper 1950–2013

Procent

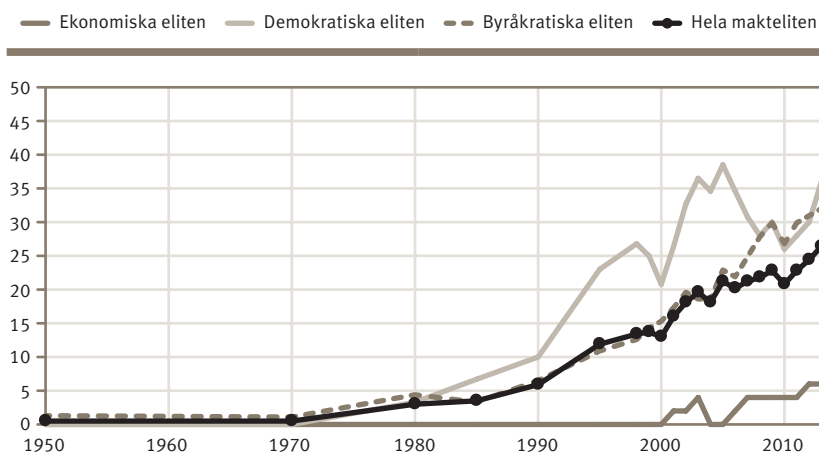

Diagram 1.4

Källa: Offentliga källor sam årsredovisningar

I en jämförelse av de större grupperna framträder bilden av att kvinnorepresentationen har haft en stadig ökning inom den byråkratiska eliten sedan mitten av 1980-talet. Ökningen avstannade 2009 men har ökat lite år 2013 till 32 procent. Den demokratiska eliten ökade också stadigt fram till 2005 och var då 38 procent. Sedan var den lägre under sju år och låg runt 30 procent, för att sista året öka till 36 procent. Trenden bröts när det gäller den demokratiska eliten då antalet kvinnor på de utvalda positionerna i regering och riksdag minskade efter 2007.

... men kvinnornas inkomster är betydligt lägre än mäns

År 2013 hade kvinnorna i snitt 40 procent av männens inkomster i makteliten. Det är mycket få kvinnor som har högre ersättningar än genomsnittet för männen i varje grupp. I den ekonomiska eliten finns

Maktgruppernas inkomster för kvinnor och män 2013

Antal industriarbetarlöner

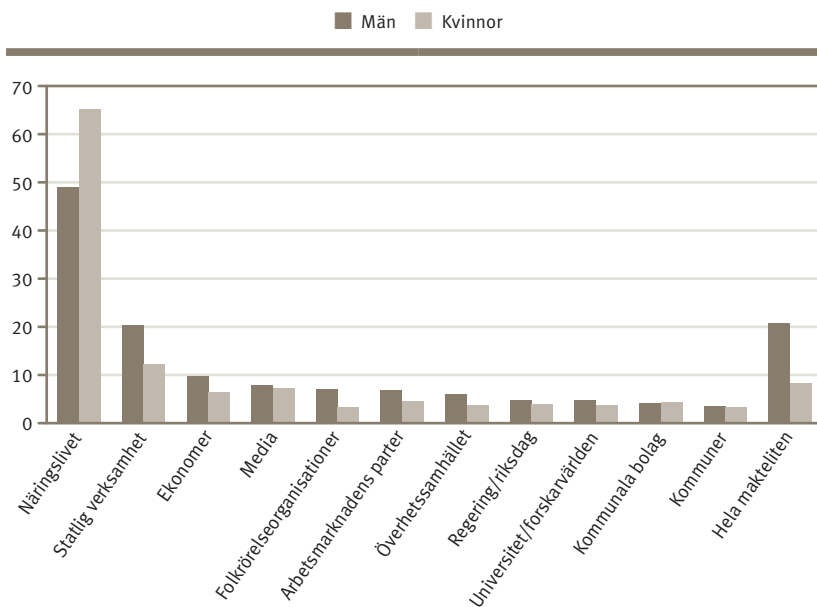

Diagram 1.5

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

tre kvinnor som tjänar betydligt mer än genomsnittet för alla kvinnor. Om dessa tre räknas bort blir kvinnornas inkomstandel bara 23 procent av männens. De tre kvinnliga direktörerna har högre lön i genomsnitt än männen i sin grupp, det är två av kvinnorna som sticker ut med 69 respektive 102 industriarbetarlöner.

Kommunerna, de kommunala bolagen, samt mediagrupperna är annars de enda maktelitsgrupperna där kvinnorna har ungefär lika stora inkomster som männen 2013. De kommunala bolagens kvinnor har ovanligt nog mer i inkomst än sina manliga kollegor.

Sedan 1980 har skillnaderna mellan mäns och kvinnors ersättningar ökat. Perioden före 1990 innehöll makteliten dock mycket få kvinnor. Kvinnorna, som enbart var sex stycken 1980, tjänade då i genomsnitt nästan hälften av de 194 männens inkomster (cirka 45 procent). Där-

Maktelitens inkomster för kvinnor och män 1950–2013

Antal industriarbetarlöner

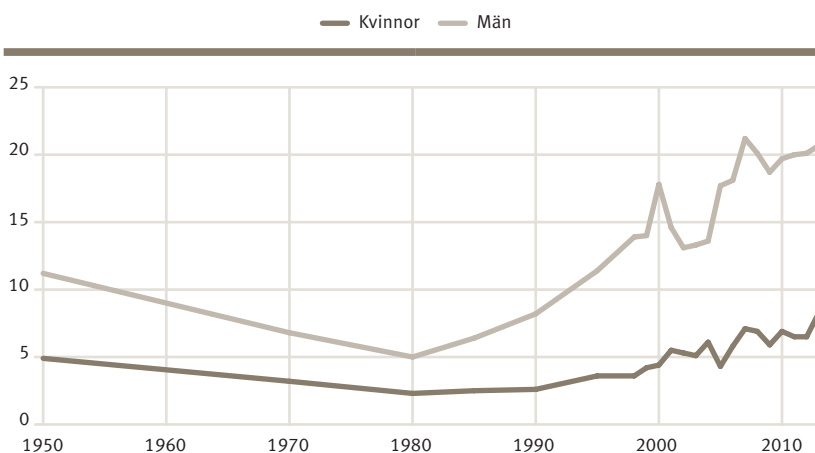

Diagram 1.6

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

efter har skillnaderna ökat med undantag för första delen av 2000-talet, då männen i den ekonomiska eliten hade mindre inkomster under några år. Denna utveckling beror i hög grad på att männen i den ekonomiska eliten har större utsträckning av kapitalinkomster, vilka har ökat betydligt snabbare under perioden.

Inkomstutvecklingen för arbetsmarknadens parter

Vi har även i denna rapport gjort en särskild granskning av de positioner som innehas av arbetsmarknadens parter. Hur utvecklas inkomsterna för den elit som utgörs av arbetsmarknadens parter jämfört med hela makteliten.

Den fackliga elitens inkomster har inte ökat

Från LO ingår ordförande, vice ordförande samt ekonomichefen. LO-ordföranden behandlas i ett särskilt avsnitt nedan. Vidare finns ordföranden för ett antal tjänstemanna- och industriförbund samt några av deras ekonomichefer.

Inkomster för arbetsmarknadens parter 1950–2013

Antal industriarbetarlöner

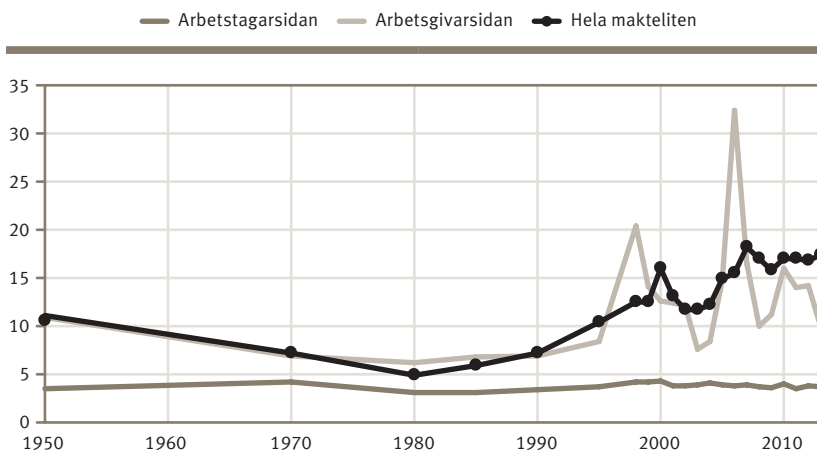

Diagram 1.7

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Bland medlemsförbunden är ordförandena i Byggnads, Handels, Kommunal och IF Metall med i vårt urval. Den genomsnittliga inkomsten för dessa fyra förbundsordförande var 3,8 gånger en industriarbetarlön år 2013. Detta kan jämföras med den genomsnittliga inkomsten 2013 för de 10 förbundsordförande som inte ingår i vårt urval, som var 2,5 industriarbetarlöner. Inkomsterna för samtliga förbundsordförande i LO framgår av bilaga 4.

I diagram 1.7 och i tabell 1.3 visas hur de fackliga företrädarnas inkomster utvecklas i relation till industriarbetarlönen. Här finns det inget tydligt mönster över tiden. Störst var skillnaden år 1998 till 2000 och 2004 då inkomsterna i gruppen motsvarade drygt fyra industriarbetarlöner. De låg på knappt fyra industriarbetarlöner 2002, vilket var något över 1950 års nivå. År 2013 var gruppens inkomst i genomsnitt 3,7 industriarbetarlöner. De fackliga företrädarnas inkomster har under hela undersökningsperioden legat mellan 3,1 och 4,3 industriarbetarlöner.

Inkomsterna för arbetsmarknadens parter 1950–2013

Antal industriarbetarlöner

	Hela makteliten	Arbetstagersidan	Arbetsgivarsidan
1950	11,1	3,5	10,9
1970	7,2	4,2	6,9
1980	4,9	3,1	6,2
1985	5,9	3,1	6,8
1990	7,2	3,4	6,9
1995	10,4	3,7	8,4
1998	12,5	4,2	20,4
1999	12,5	4,2	14,1
2000	16,0	4,3	12,6
2001	13,1	3,8	12,4
2002	11,7	3,8	12,1
2003	11,7	3,9	7,6
2004	12,2	4,1	8,4
2005	14,9	3,9	14,7
2006	15,5	3,8	32,4
2007	18,2	3,9	16,5
2008	17,0	3,7	10,0
2009	15,8	3,6	11,2
2010	17,0	4,0	16,0
2011	17,0	3,5	14,0
2012	16,8	3,8	14,2
2013	17,4	3,7	9,9

Tabell 1.3

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Arbetsgivarnas inkomster har dragit ifrån kraftigt

Arbetsgivarsidan har under hela den studerade perioden haft väsentligt högre inkomster än arbetstagarernas representanter. Inkomsterna för denna grupp har pendlat från motsvarande 6 till 32 gånger en industriarbetares lön. År 2013 hade arbetsgivarrepresentanterna en inkomst på i snitt 10 industriarbetarlöner. Om vi räknar bort Svenskt Näringslivs VD och ordförande samt Teknikföretagens VD blir genomsnittet 7,6 industriarbetarlöner.

Inkomster för ordförande i LO och VD i Svenskt Näringsliv 1950–2013, sammanräknad inkomst Antal industriarbetarlöner

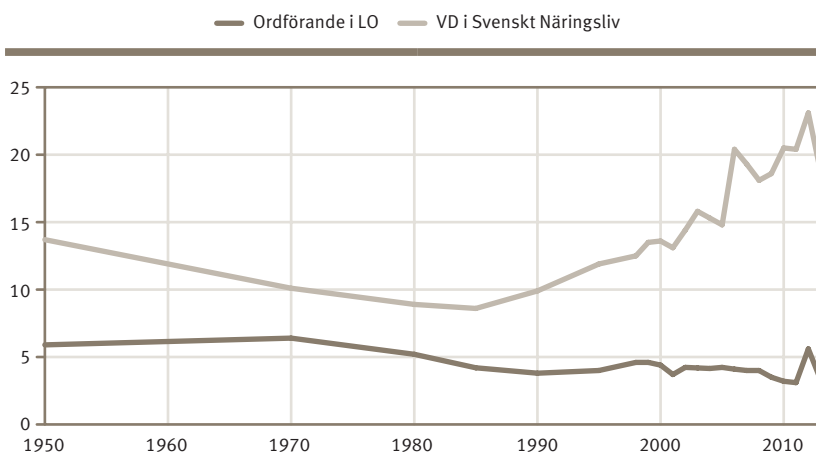

Diagram 1.8

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

LO-ordföranden

Diagram 1.5 visar inkomstutvecklingen 1950–2013 för LOs ordförande uttryckt i antal industriarbetarlöner. 1950 hade LOs ordförande en inkomst motsvarande cirka 6 industriarbetarlöner. Från och med 1985 har LOs ordförande haft inkomster som legat runt 4 industriarbetarlöner. År 2013 var inkomsten 3,3 industriarbetarlöner – den näst lägsta inkomsten under hela perioden. LOs nuvarande ordförande har från det han anställdes sommaren 2012 en lön som motsvarar 3,5 industriarbetarlöner och han får inte personligen behålla arvoden från de styrelser han sitter i. Att inkomsten för denna position var något högre i början av vår undersökningsperiod beror framför allt på att LOs ordförande under många år också var riksdagsledamot och då även uppbar arvode för detta.

I diagrammet visas också de relativa inkomsterna för VD i Svenskt Näringsliv – den position på arbetsgivarsidan som mest påminner om den position som LOs ordförande har på arbetstagsidan. Svensk Näringslivs VD hade 2013 en inkomst motsvarande 18,7 industriarbetares – nästan 6 gånger så hög som LOs ordförande.

Guldregn över bankdirektörerna

Bankdirektörerna och samhällsekonomin

Den svenska banksektorn har sedan mitten av 1990-talet genomgått en kraftig expansion. De fyra största bankerna: Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank, har numera samlade tillgångar som motsvarar mer än tre gånger värdet av det som produceras i Sverige under ett år. Sedan år 2000 har storbankernas balansräkningar ökat från 212 procent till hela 355 procent av bruttonationalprodukten. De svenska storbankerna har samtidigt på senare år präglats av hög lönsamhet och stadigt stigande vinster. Storleken på den svenska banksektorn och indikationerna på att det finns inslag av övervinster, som delvis kan vara en följd av den implicita statsgaranti bankerna åtnjuter, utgör starka skäl att särskilt kartlägga hur löner och ersättningar till bankernas verkställande direktörer utvecklas. Frågans aktualitet förstärks av att det i samband med finanskrisen uppstod en poli-

Storbankernas tillgångar som andel av BNP

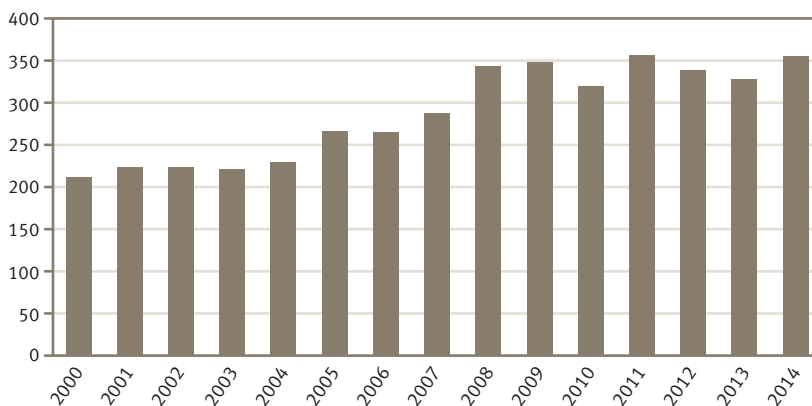

Diagram 2.1

Källa: Årsredovisningar och SCB

Not. Genomsnittlig lön för koncerncheferna/verkställande direktörerna vid de fyra svenska storbankerna, Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. I det vidare lönebegreppet ingår förutom fast lön och förmåner, även ersättningar genom bonusar, rörlig ersättning, optionsprogram och resultatdelningsprogram.

Storbankerna vinstutveckling, 2003–2014

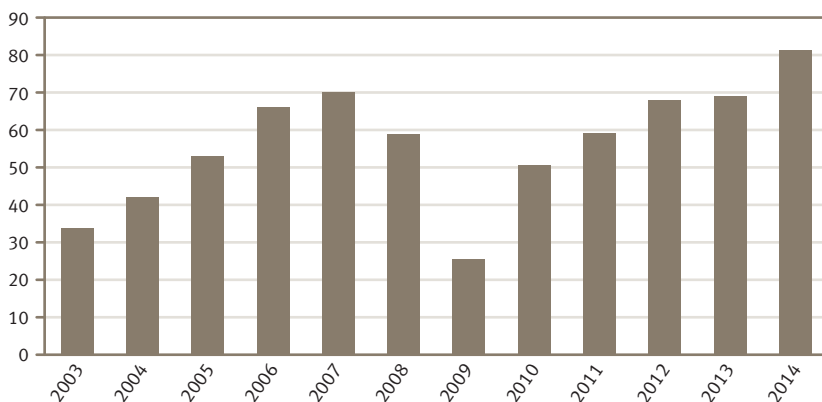

Diagram 2.2

Källa: Årsredovisningar

Not. I personalkostnaden ingår fast lön och förmåner, rörliga ersättningar, bonusar, incitamentsprogram, samt kostnaden för pensionsavsättningar.

tisk debatt om bankdirektörernas ersättningar. Något som kom att resultera i nya regleringar både i Europa och USA för att begränsa utdelningen av bonusar och andra rörliga kontanta ersättningar till bankdirektörer.

Vid sidan av uppenbara rättviseaspekter har bankdirektörernas ersättningar även potentiella konsekvenser för den samhällsekonomiska utvecklingen. Något som kommit att uppmärksammas i den ekonomiska forskningen. En rad industrialiserade länder har under de gångna tre decennierna präglats av två tydliga fenomen: ökande inkomstjämlighet och växande finansiella sektorer. Flera forskningsbidrag gör gällande att företeelserna är sammankopplade genom att lönestegringen inom finanssektorn gjort ett avgörande bidrag till den ökade inkomstkoncentration som gynnat de allra översta inkomstlagren. En annan frågeställning som väckts är ersättningarnas betydelse för bankers risktagande. Om ersättningarna till bankernas direktörer uppmuntrar dem att ta större risker kan dessa på sikt leda till att den finansiella stabiliteten äventyras.

Växande banksektorer och stigande direktörlöner i andra länder

I finanskrisens kölvatten har flera internationella studier om ersättningsutvecklingen inom banksektorn publicerats. Ofta är finanssektor

i USA som stått i centrum. I en uppmärksamstudie av två fransk-amerikanska forskare, Thomas Phillipon och Ariell Reshef, kartläggs löneutvecklingen inom den amerikanska finanssektorn från början av 1900-talet till 2006. Studien identifierar tre distinkta perioder. Fram till och med 1930-talet kännetecknas finanssektorn av ett avsevärt högre löneläge än andra delar av näringslivet. Under andra halvan av 1930-talet inträffar dock ett dramatiskt trendbrott, som kom att utmynna i att löneskillnaden till andra sektorer minskade betydligt och var försvunnen mellan 1950 och 1980. Sedan 1985 har en ny tredje fas inletts där lönerna inom finansvärlden ökat betydligt snabbare än i andra delar av ekonomin. Anställda inom finanssektorn tjänar numera 50 procent mer än andra, om hänsyn tas till skillnader i utbildningsnivåer. Samma mönster framträder även för ledande befattningshavare, men där är premien till bankdirektörerna i relation till andra jämförbara verkställande direktörer hela 250 procent. Forskarna finner att utvecklingen inom finanssektorn står för mellan 15 och 25 procent av den uppmätta ökningen i inkomstjämlighet som redovisas i USA. Enligt studien drivs inkomstutvecklingen inom finansvärlden i huvudsak av regleringar eller avregleringar. De finansiella regleringar som infördes i kölvattnet av 30-talsdepressionen dämpade inkomstutvecklingen inom bankerna, medan senare decenniernas avregleringar medförde att inkomsterna inom bankvärlden kom att öka snabbare än inom andra delar av näringslivet.

I en påföljande studie kartlägger samma forskare om ett likartat mönster framträder även i andra industrialiserade länder genom att undersöka hur genomsnittslönerna inom finanssektorn utvecklas i relation till genomsnittslönen i hela ekonomin från år 1970 och framåt. Ett flertal länder uppvisar ett trend mot stigande relativlöner inom finansvärlden. I Sverige uppmäts en kraftig ökning av relativlönen från början av 80-talet och framåt. Genomsnittslönen inom bankvärlden har under denna period gått från att ha legat cirka 20 procent till 50 procent högre än den allmänna genomsnittslönen. Forskarna finner vidare utbildningskraven ökat inom den finansiella sektorn, men att detta bara förmår förklara en mindre del av det ökade relativa löneläget. Studien visar att finansiell avreglering och ökad användning av informationsteknologi utgör bidragande faktorer till högre utbildningsnivåer och löneläge inom finanssektorn. Notervärt är att Sverige i denna studie framträder som

ett land präglat av en jämförelsevis omfattande finansiell avreglering, genom att ha gått från en position som landet med strängast reglering till att vara det minst reglerade.

Vid sidan av USA har några studier publicerats på brittiska data. Två forskare vid London School of Economics, Brian Bell och John Van Reenen, kartlägger kopplingen mellan bankdirektörernas löner och växande inkomstskillnader i Storbritannien under de senaste trettio åren. Resultaten indikerar att finanssektorns står för 60 procent av ökningen i toppdecilens inkomstandel. Vidare finner forskare att det är inom de allra översta inkomstlagren som finansanställda tjänar avsevärt bättre än anställda inom andra sektorer, medan finansanställda i andra inkomstlagen har löner som i stora drag är likvärdiga med resten av ekonomin.

En likartad studie har även gjorts på franska förhållanden, vilket är anmärkningsvärt eftersom Frankrike ibland framhölls som ett exempel på ett industrialiserat land som inte upplevt samma stadiga trend mot ökade inkomstskillnader sedan 1980-talet. Men en forskare vid Paris School of Economics, Olivier Godechot, framhåller att även i Frankrike framträder växande inkomstjämlighet sedan mitten på 90-talet. En ökning som främst märks i toppen på inkomstskalan. Godechot finner att finanssektorn står för hälften av ökningen av toppdecilens inkomstandel. Samtidigt har individer från den finansiella sektorn kommit att utgöra en allt större andel av de översta inkomstlagren. Studien påvisar även att bidraget till ökade inkomstskillnader från finanssektorn huvudsakligen kommer av kraftigt ökade löner i löneskalans övre ände och inte ett allmänt högre löneläge inom finansvärlden. Sammanfattningsvis bör det påpekas, vilket Godechot gör, att även om både dessa europeiska länder uppvisar likartade mönster så är takten i ökningen och finanssektorns betydelse avsevärt större i Storbritannien.

Medan dessa studier påvisar stigande löner i banksektorn ger en tysk studie en annan bild av läget där. Forskarna, Francesca Fabbri och Dalia Marin, försöker förklara den kraftiga ökningen av VD-lönerna i det tyska näringslivet från 1977 till 2009 genom att följa utvecklingen i det 500 största bolagen. Studien visar att tyska VD-löner har gått från att motsvara åtta genomsnittliga tjänstemannalöner till 17 gånger den samma. En ökning som inleddes först 1992, och som senare förstärktes under 2000-talet. Dock ser utvecklingen annorlunda ut för tyska bank-

direktörer. Fram till 1992 följer deras löner andra direktörers, därefter sker en dramatisk uppgång under resten av 90-talet. En stegring som tog ett abrupt slut i samband med it-bubblan, då bankdirektörernas löner sjönk. Sedermera har en svag återhämtning skett, men inte till det sena 90-talets nivåer. Forskarna finner att sett över hela tidsperioden så har bankdirektörernas löner inte ökat lika mycket som än andra tyska direktörers. Förklaringen finner de i att tyska banker inte har ökat sina vinster och balansräkningar i samma takt som andra delar av det tyska näringslivet. Författaren hävdar att utvecklingen inte är förvånande givet att till skillnad från USA så har Tyskland inte genomfört lika omfattande finansiella avregleringar, vilket inneburit att bankerna "antagligen inte är det mest attraktiva arbetsplatserna på samma sätt som Wall Street".

En angränsade fråga är givetvis vad det är som egentligen bestämmer nivån på bankdirektörernas ersättning. Nyligen publicerade forskare vid University of Essex i England, Fadi Shiyyab, Claudia Girardone och Ildan Zakaria, en studie som följer ersättningarna till högsta ledningen i 67 stora banker i EU-området, däribland de fyra svenska storbankerna, under perioden 2000–2010. Forskarna finner inga bevis för en tydlig koppling mellan bankernas resultat och ersättningen till ledningen, utan ledningarna tenderar att avlönas oberoende av tidigare och förväntad vinstutveckling. Istället är de avgörande faktorerna bakom ledningens ersättning storleken på balansräkningen och storleken på styrelsen. Banker med fler styrelseledamöter och större balansräkning har bättre betalda direktörer. Liknande resultat når en brittisk studie över direktörlöner och bonusar mellan 1994 och 2006. Forskarna, Paul Gregg, Sarah Jewell och Ian Tonks, finner att bankdirektörernas löner generellt ligger högt, men att kopplingen mellan vinstutvecklingen och ersättningen är svag. Däremot finns ett tydligt samband mellan bankernas storlek och den högst betalda direktörens ersättning. Ju större balansräkning desto högre direktörlöner, vilket innebär att det som kännetecknar finanssektorn är att ledande befattningshavare erhåller en stor belöning för expansion.

Under hösten 2014 publicerade även Internationella Valutafonden en studie om sambandet mellan bankdirektörernas löner och bankernas risktagande, som bygger på en sammanställning av ersättningsut-

vecklingen för bankdirektörer (VD) vid 800 banker i 72 länder. Deras resultat indikerar att VD-lönerna föll markant i samband med finanskrisens utbrott år 2008, men därefter har ersättningarna överlag återhämtat sig. Den fasta löns andel har ökat markant, framförallt i Europa, vilket delvis kan bero på mer direkt reglering av bankdirektörernas kontanta ersättningar. IMF-studien anför att det inte går att finna en entydig koppling mellan nivån på ersättningen och bankernas risktagande, istället hävdas att det viktiga inte är hur mycket som betalas ut, utan hur det betalats ut. Samtidigt har andra studier visat att det under finanskrisen fanns en koppling mellan storleken på VDns ersättning och risktagandet i banken.

Höga lönellyft efter att stormen bedarrat

Men låt oss sätta dessa internationella forskningsrön i relation till den svenska utvecklingen. I detta fördjupningskapitel hämtas uppgifter om lön, förmåner, och andra ersättningar ur årsredovisningarna från de fyra storbankerna, Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. I Sverige finns fullständiga uppgifter över de verkställande direktörernas samlade ersättningar tillgängliga för perioden 2003–2014. VDarna vid bankerna har ersättningar som består av en rad olika komponenter. Vid sidan av den fasta lönen har samtliga betydande tjänsteförmåner, vanligtvis i form av tjänstebil, hemservice och tjänstebostad. Under 2014 varierade värdet av dessa kringförmåner från 214 000 kronor (Swedbank) till 1 580 143 kronor (SEB). Därutöver tillkommer en rad andra ersättningar i form av rörlig lön eller bonus, optionsprogram, andelar i resultatdelningsprogram och andra incitamentsprogram. Dessutom gör bankerna betydande pensionsavsättningar för sina direktörer. Alla dessa delar utgör tillsammans den totala personalkostnaden för bankdirektörerna. I sammanställningen är det genomgående det av bolaget kostnadsförda beloppet för ersättningen till koncernchefen som har använts.

Under den undersökta elvaårsperioden har den genomsnittliga svenska bankdirektören haft en stark löneutveckling. Den genomsnittliga fasta lönen har stadigt ökat från 5,8 miljoner kronor till 11,3 miljoner kronor. Inte oväntat är kurvan mer volatil om även de rörliga ersättningsdelarna inräknas, men trenden är klart uppåtgående.

För den allmänna löneutvecklingen finns uppgifter fram till och

Bankdirektörernas genomsnittliga löneutveckling, 2003–2014 Kronor

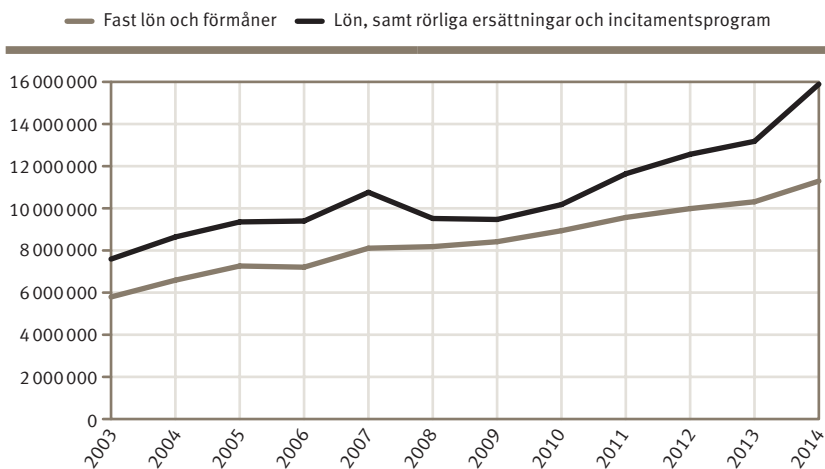

Diagram 2.3

Källa: Årsredovisningar

Not. Genomsnittlig lön för koncerncheferna/verkställande direktörerna vid de fyra svenska storbankerna, Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. I det vidare lönebegreppet ingår förutom fast lön och förmåner, även ersättningar genom bonusar, rörlig ersättning, optionsprogram och resultatdelningsprogram.

Löneutveckling för olika grupper, 2003–2013

Grupp	Sektor	Årslön 2013	Löneutveckling, procent	
			Tio senaste åren	Årstakt
Bankdirektör, fast lön		10 310 530	78	5,9
Bankdirektör, fast och rörlig ersättning		13 935 296	84	6,3
Arbetare	samtliga sektorer	288 000	32	2,8
Tjänstemän	samtliga sektorer	415 200	34	3,0
Samtliga anställda	samtliga sektorer	358 800	34	3,0
Samtliga anställda	finans- och försäkringsverksamhet	546 000	45	3,8

Tabell 2.1

Källa: Årsredovisningar

Personalkostnaden för direktörerna vid de fyra storbankerna, 2003–2014 Kronor

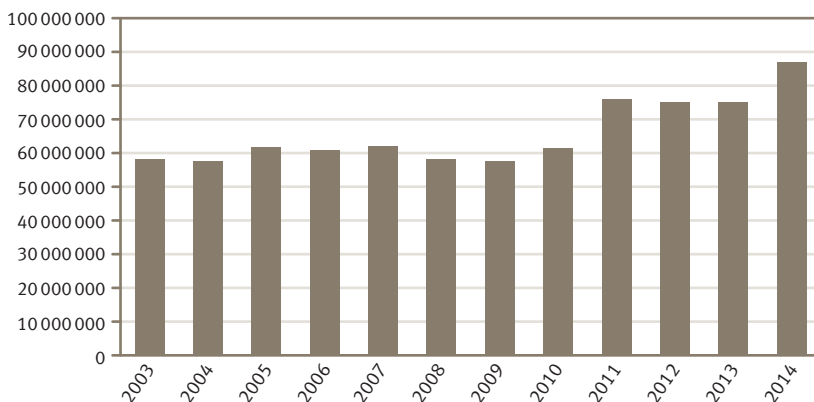

Diagram 2.4

Källa: Årsredovisningar

Not. Den genomsnittliga ersättningen till arvoderade styrelseledamöter i de fyra storbankerna, Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank.

med år 2013. Den genomsnittliga fasta bankdirektörslönen ökade under tioårsperioden, 2003–2013, med 78 procent, vilket är mer än dubbelt så snabbt som den allmänna löneutvecklingen. Om även rörliga löne- och ersättningsdelar räknas in var ökningen ännu snabbare. En genomsnittlig anställd fick under samma period se sin lön öka med 34 procent, enligt LOs lönerapport 2014. Direktörslönen har även ökat snabbare än lönerna inom branschen. Finans- och försäkringsverksamhet är en sektor som uppvisat en jämförelsevis stark löneutveckling jämfört med andra delar av ekonomin, med lönellyft på 45 procent.

I fråga om den samlade personalkostnaden för direktörerna framkommer att denna under de fyra sista tillgängliga åren legat på historiskt höga nivåer. Efter att ha fallit i samband med finanskrisen, 2008 och 2009, inträffade en mycket kraftig rekyl 2011 och därefter har personalkostnaden fortsatt att stiga. Efter 2009 har den totala kostnaden för de högsta direktörerna stigit med i genomsnitt 8,6 procent årligen. Värt att notera är att denna utveckling skiljer sig från den internationella utvecklingen i bankvärlden. Den tidigare refererade IMF-rapporten be-

Sammansättningen av bankdirektörernas totala ersättning, 2003–2014 Procent

■ Fast lön och förmåner ■ Rörliga ersättningar och incitamentsprogram ■ Pensionsavsättningar

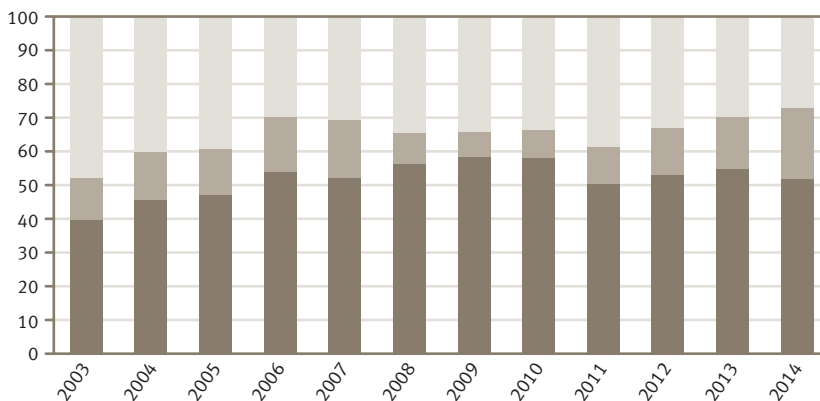

Diagram 2.5

Källa: Årsredovisningar

Löne- och arvodesutveckling vid de fyra storbankerna, 2003–2014

Bank	Befattning	Årslön 2014	Löneutveckling, procent	
			Elva senaste åren	Årstakt
Handelsbanken	Koncernchef	11 500 000	89	6,0
Nordea	Koncernchef	11 965 199	80	5,5
SEB	Koncernchef	10 580 143	91	6,1
Swedbank	Koncernchef	11 114 000	127	7,7
Handelsbanken	Styrelseledamot	11 577 888	87	5,9
Nordea	Styrelseledamot	25 456 345	242	11,8
SEB	Styrelseledamot	15 409 250	36	2,8
Swedbank	Styrelseledamot	11 114 000	104	6,7

Tabell 2.2

Källa: Årsredovisningar

räknar nämligen den totala personalkostnaden för VDn på samma sätt som denna rapport. Globalt sett var fallet i utlägg för VDn avsevärt större än det som svenska bankdirektörer fick uppleva. En minskning med 40 procent noterades globalt mellan 2007 och 2008. Samtidigt sjönk kostnaden för de svenska direktörerna med 7 procent. Återhämtningen efter svackan under krisåren är också betydligt starkare i Sverige. Internationellt är ersättningarna nu på ungefär samma nivå som före krisen. Härhemma har de stigit mot en avsevärt högre nivå.

Sammansättningen av ersättningen till de svenska bankdirektörerna har förändrats under den undersökta perioden. Den fasta lönen och förmånerna utgjorde i början av 2000-talet mindre än hälften av personalkostnaden för den högst betalda chefen på banken. Den delen har på senare år ökat, och istället har pensionskostnaderna minskat som andel av ersättningen. Den rörliga ersättningens andel varierar inte oväntat beroende på konjunkturläget. Den var som minst år 2009. Men det finns ingen tydlig trend mot mindre rörliga ersättningar under det gångna decenniet, snarare tvärtom. Förändringen består istället av att deras utformning har förändrats genom en gradvis övergång från kortsiktiga kontanta ersättningar och bonusar till mer långsiktiga options- och incitamentsprogram. Något som ligger i linje med de regleringsförändringar som Finansinspektionen och andra internationella organ påbjudit.

Nordea-chefen i en klass för sig

Mellan de fyra svenska bankerna framträder betydande skillnader i utvecklingen av ersättningen till den högsta chefen. Handelsbankens koncernchef har upplevt en svagare löneutveckling än genomsnittet. Banken kännetecknas av att den i betydligt mindre utsträckning än de övriga använder sig av rörliga ersättningar till den högsta ledningen. Det är en starkt bidragande orsak till att Handelsbankens koncernchef till skillnad från de andra inte märkte av någon minskad ersättning under finanskrisen. Den nedgång i ersättningen som framträder kom i samband med bytet av koncernchef år 2006, då Pär Boman tog över efter den tidigare VDn och sedermera styrelseordföranden Lars O Grönstedt. I synnerhet pensionsavsättningarna till efterträdaren har inte förrän åtta år senare nått upp till de nivåer som företrädaren erhöll. Direktorsbytet vid Handelsbanken utgör även huvudanledningen till

att den samlade personalkostnaden för storbankernas direktörer föll under uppgångsåret 2006.

Positionen som den högst avlönade bankdirektören innehar numera Nordeas koncernchef Christian Clausen. Han erhöll 2014 hela 25,5 miljoner kronor i lön, förmåner och ersättningar. Därtill tillkommer pensionsavsättningar som för den totala kostnaden för koncernchefen till 32,4 miljoner kronor. Ökningstakten i ersättningarna till Nordeas högsta chef överstiger markant motsvarigheterna i de andra tre bankerna. Nordea-toppens ersättning har mer än tredubblats på elva år. Den kraftiga stegringen har inträffat efter 2010, och den är knuten till avsevärt större kostnader för incitamentsprogram och andra rörliga ersättningar, medan Nordea-chefens fasta lönedel inte alls har ökat i samma snabba takt.

År 2003, undersökningsperiodens första år, var det koncernchefen vid SEB som innehade positionen som den bäst avlönade, men den individen har nu hamnat på en andra plats. Det är en följd av att SEBs koncernchef uppvisar den svagaste ersättningsutvecklingen av de fyra bankerna. Banken använder i större utsträckning än övriga rörliga ersättningar och aktiebaserade program för att avlöna sina högsta chefer. Ersättningarna från dessa minskade markant i samband med finanskrisen, och har därefter inte fullt återhämtat sig till tidigare nivåer. SEB-chefens fasta lönedel har utvecklats i linje med genomsnittet för övriga banker.³

Swedbank, tidigare FöreningsSparbanken, uppvisar en ersättningsutveckling som på flera punkter skiljer sig från den som framträder i andra banker. I likhet med Handelsbanken utgör rörliga ersättningar en mycket liten del av kompensationen till den högsta chefen. Den nuvarande koncernchefen, Michael Wolf, erhåller ingen rörlig ersättning. Något som borde tala för en ganska stadig uppåtgående trend, en sådan framträder också fram till 2007. Men i samband med finanskrisen stagnerade ersättningen. Bakgrunden till det var att koncernchefens fasta lön var oförändrad från 2009 till maj 2014. Frysningen var en följd av att banken deltog i det statliga garantiprogrammet, ett program som satte tydliga begränsningar på ersättningarna till ledande befattningshavare.

³ Lönen för SEB-chefen skiljer sig i detta kapitel från den som redovisas i föregående kapitel. Under 2013 utbetalades ett tidigare aktieprogram med 15 Mkr. Det ingår i Skatteverkets inkomst men inte i årets kostnad i SEBs årsredovisning.

När dessa begränsningar lyftes erhöll Swedbank-chefen en ökning av sin fasta årlön med 62,5 procent från 8 till 13 miljoner kronor. Eftersom förändringen genomfördes först den 1 juni 2014 är hela lönehöjningen inte reflekterad i 2014 års uppgifter. Sett över hela undersökningsperioden har Swedbank-chefen erhållit den högsta ökningen av sin fasta lön. Sett till det vidare lönebegreppet, där även rörliga ersättningar räknas in, uppvisar Swedbank den näst snabbaste utvecklingen.

Svenska bankdirektörer lever i den bästa av världar

Direktörerna vid de svenska storbankerna har under de gångna decenniet upplevt lönellyft som är mer än dubbelt så höga som den allmänna löneutvecklingen. Men banktopparnas ersättningar har inte bara stigit i en högre takt än lönerna till andra svenskar. Deras ersättningsutveckling har varit starkare än den som redovisas i banksektorn globalt.

Finanskrisen hade bara en tillfällig dämpande inverkan på stegringen av svenska bankdirektörernas löner, vilket kan jämföras med den internationella bankvärlden där direktörlönerna efter ett kraftigt fall ännu inte återhämtat sig fullt ut. Men i Sverige har finanskrisens effekt mojnats betydligt. Från år 2010 kännetecknas svenska banker av att de högsta cheferna haft en mycket stark ersättningsutveckling. Swedbank utgör i sig ett särskilt tydligt exempel på finanskrisens avklingande inverkan, då banken efter att ersättningsrestriktionerna lyftes genomförde en exceptionell höjning av koncernchefens lön.

Den enastående lönellyften för bankdirektörerna tillsammans med faktumet att lönerna generellt inom bank- och finanssektorn utvecklats markant starkare än den allmänna löneutvecklingen utgör starka indikationer på att banksektorn kan vara en bidragande kraft till ökande inkomstskillnader och inkomstkoncentration även i Sverige. Ett mönster som tidigare belagts i såväl USA, Storbritannien som Frankrike.

Stora skillnader framträder dock mellan de svenska bankerna. En stor del av uppgången härrör från en enskild bank: Nordea, där koncernchefen haft en exceptionell löneutveckling genom att lönen och den samlade ersättningen tredubblats. Dessutom framkommer att banker som använder mer rörliga ersättningsinslag, Nordea och SEB, även tenderar att betala ut högre ersättningar totalt sett.

Löneutvecklingen för Handelsbankens koncernchef, 2003–2014 Kr

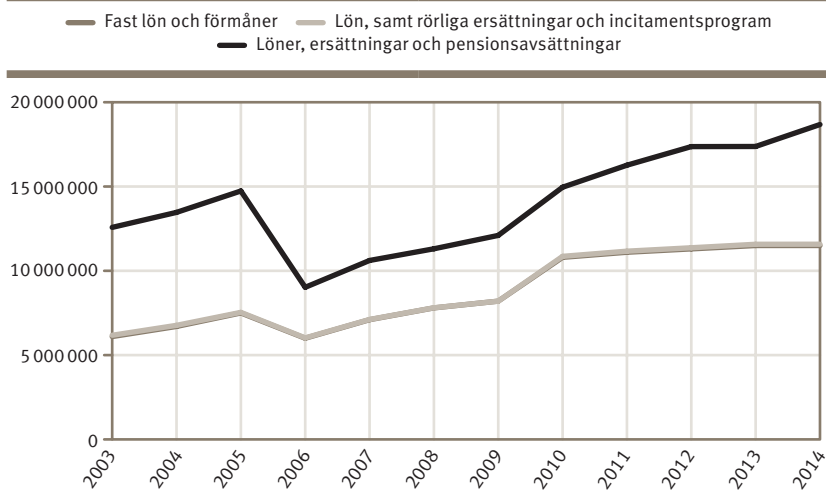

Diagram 2.6

Källa: Årsredovisningar

Löneutvecklingen för Nordeas koncernchef, 2003–2014 Kronor

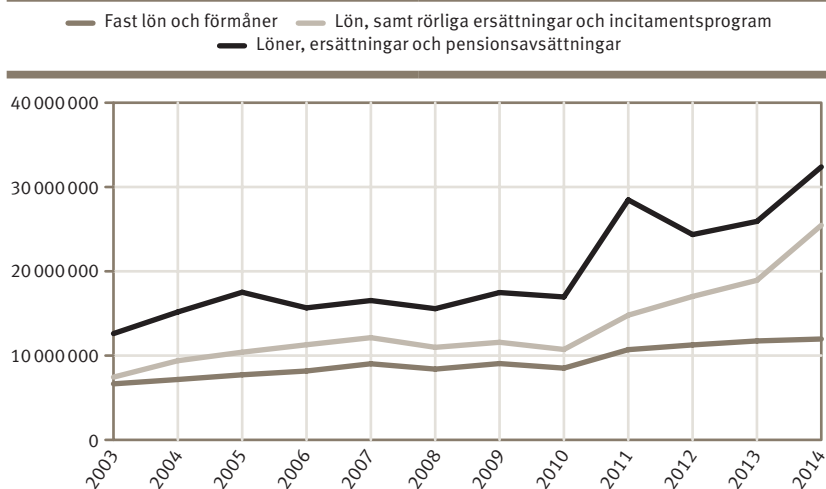

Diagram 2.7

Källa: Årsredovisningar

Löneutvecklingen för SEBs koncernchef, 2003–2014 Kronor

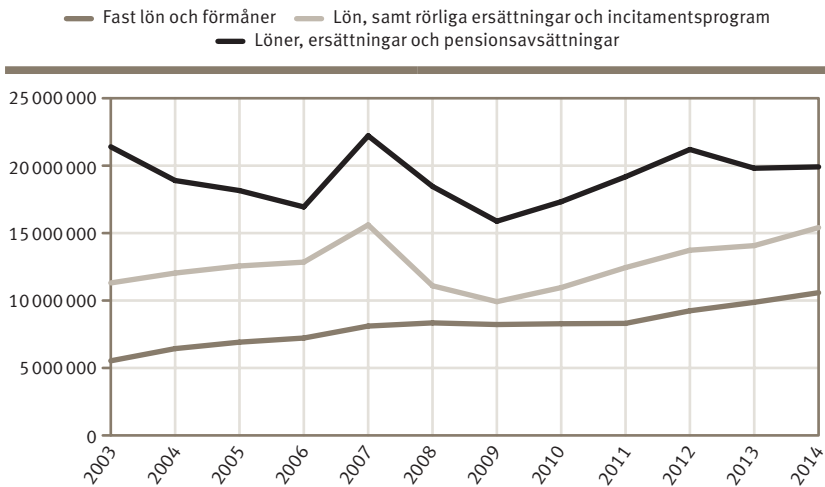

Diagram 2.8

Källa: Årsredovisningar

Löneutvecklingen för Swedbanks koncernchef, 2003–2014 Kronor

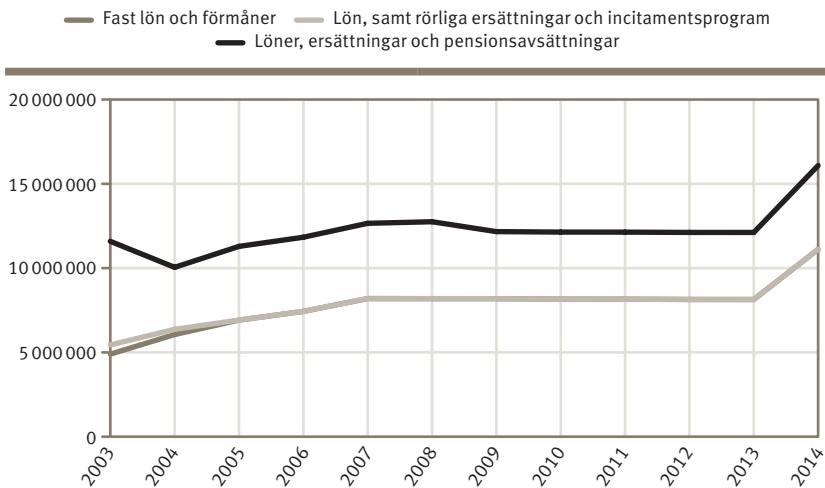

Diagram 2.9

Källa: Årsredovisningar

Källförteckning

- Bell, Brian och John Van Reenen (2010), *Bankers' Pay and Extreme Wage Inequality in the UK*, Centre for Economic Performance Special Papers Nr. 21, London School of Economics and Political Science, London, UK.
<http://eprints.lse.ac.uk/28780/1/cepasp21.pdf>
- Fabbri, Francesca och Dalia Marin (2012), *What Explains the Rise in CEO Pay in Germany? A Panel Data Analysis for 1977–2009*, IZA Discussion Paper Series Nr. 6420, Institute for the Study of Labor, Bonn.
<http://ftp.iza.org/dp6420.pdf>
- Godechot, Olivier (2011), *Finance and the rise in inequalities in France*, PSE Working Papers n2011-13, Paris School of Economics, Paris.
<http://piketty.pse.ens.fr/files/Godechot2011.pdf>
- Gregg, Paul, Sarah Jewell och Ian Tonks (2012), *Executive Pay and Performance: Did Bankers' Bonuses Cause the Crisis?*, *International Review of Finance*, Vol. 12, Nr. 1, sid. 89–122.
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2443.2011.01136.x/abstract>
- Handelsbanken, Årsredovisningar 2003–2014, Handelsbanken, Stockholm.
http://www.handelsbanken.se/shb/inet/istartsv.nsf/frameset?openview&navid=investor_relations&sa=/shb/inet/icentsv.nsf/default/q24aaff8db802e907c125697a003cd9a7&id=spainprivate_se
- Larsson, Mats (2014), *Lönerapport 2014*, LO, Stockholm.
[http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_lo-nerapport2014_pdf/\\$File/Lonerapport2014.pdf](http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_lo-nerapport2014_pdf/$File/Lonerapport2014.pdf)
- IMF (2014), *Risk Taking by Banks: The Role of Governance and Executive Pay*, Global Financial Stability Report October 2014 Chapter 3, International Monetary Fund, Washington.
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2014/02/pdf/c3.pdf>
- Nordea, Årsredovisningar 2003–2014, Nordea, Stockholm.
<http://www.nordea.com/Investor+Relations/Finansiella+rappporter/%C3%85rsredovisningar/807422.html>
- Phillipon, Thomas och Ariell Reshef (2012), *Wages and Human Capital in the U.S. Finance Industry: 1909–2006*, *The Quarterly Journal of Economics*, Vol. 127, November 2012, Issue: 4.
http://pages.stern.nyu.edu/~tphilipp/papers/pr_qje2012.pdf

Phillipon, Thomas och Ariell Reshef (2013), *An International Look at the Growth of Modern Finance*, Journal of Economic Perspectives, Vol. 27, Number: 2, sid. 73–96.

<http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.27.2.73>

SEB, Årsredovisningar 2003–2014, SEB, Stockholm.

<http://sebgroupp.com/sv/investor-relations/rapporter-och-presentationer/arsredovisningar>

Shiyyab, Fadi, Claudia Girardone och Idlan Zakaria (2014), *Pay for no performance? Executive pay and performance in EU banks*, Paper presented at the EFMA Conference, Rome, June 2014.

http://www.efmaefm.org/oEFMAMEETINGS/EFMA%20ANNUAL%20MEETINGS/2014-Rome/papers/EFMA2014_0438_fullpaper.pdf

Swedbank, Årsredovisningar 2003–2014, Swedbank, Stockholm.

<http://www.swedbank.se/om-swedbank/investor-relations/finansiell-information-och-publikationer/arsredovisningar/index.htm>

Bilaga 1 Om rapportserien

Maktelitens inkomstutveckling och beskrivning av de elva maktgrupperna

DETTA ÄR FEMTONDE rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. Den första rapporten, Eliternas återkomst, kom 1999 och beskriver inkomstutvecklingen åren 1950–1995 för 200 elitpositioner i vårt samhälle. Detta urval har varit vägledande för rapporterna sedan dess. Flera av rapporterna innehåller också särskilda granskningar av inkomstutvecklingen för olika maktgrupper.

Nr	Namn	Utgivningsår	Specialstudie
2	Eliterna mot nya höjder	2000	Alla börsens VD:ar
3	Eliterna flyger högre	2001	Internationell VD-jämförelse
4	Näringslivet ökar takten	2002	
5	Folkhemseliten drar ifrån	2003	Byråkraterna i Bryssel
6	Makteliten förbereder pensionen	2004	Samband VD-lön och företagets prestation samt VDs pensionskostnader
7	Näringslivets maktelit befäster positionen	2005	Bolagshandlarna/riskkapitalisterna
8	Makteliten litar på sig själv	2006	Bolagsstyrning och styrelsearvoden
9	Makteliten gör som de brukar	2007	Bolagsstyrning och private equity
10	Makteliten – mycket vill ha mer	2009	Riskkapitalisternas inkomster
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog	2011	Toppinkomster och rörliga ersättningssystem
12	Makteliten – kommer igen	2012	Toppinkomsttagarna internationellt
13	Makteliten – klyftorna består	2013	Välfärdsföretagen – en ny maktelit?
14	Makteliten – i en klass för sig	2014	Inkomskoncentration kan hota den finansiella stabiliteten

Urval och metod

Vårt urval omfattar 200 positioner i vårt samhälle inom olika maktsfärer (se nedan). På grund av sammanslagningar mellan fackförbund och mellan arbetstagarorganisationer har antalet positioner inom gruppen arbetsmarknadens parter minskat. Tre positioner har försvunnit när Industriförbundet gick ihop med Svenskt Näringsliv, när Sveriges kommuner och landsting bildades samt Unionen bildades 2008 av SIF och HTF.

Vi har begränsat oss till "den anställda eliten", det vill säga elitpositioner som bygger på ett anställningsförhållande och ger en löneinkomst. Vi jämför löneutvecklingen för denna elitgrupp med den för industriarbetaren. Det gör att kretsen stora kapitalägare inte ingår i vårt urval.

Vårt urval har i viss mån styrts av ambitionen att få fram en inkomstserie som börjar år 1950. Vi har i första hand valt positioner som funnits hela denna tidsperiod. Vissa positioner som inte fanns 1950 har lagts till efter hand. Det gäller bland annat gruppen media, där positionerna som chef och olika programchefer för SvT och TV 4 har tillkommit.

Fokus för undersökningen är inkomstutvecklingen för de positioner vi valt att följa, inte den för enskilda personer. Vi redovisar i rapporten den taxerade inkomsten för den person som respektive undersökningsår innehade positionen.

Källor

Namn och personuppgifter på de personer som innehade de granskade positionerna respektive år har vi hämtat från årsredovisningar, arkiv eller andra offentliga källor eller genom att kontakta företagen eller verksamheterna själva. Därefter har vi fått fram den taxerade inkomsten via offentliga register hos skattemyndigheten.

Maktgrupperna

För att få fram vårt ursprungsurval definierade vi elva viktiga maktgrupper i vårt samhälle och valde 10-50 positioner ur respektive grupp, sammanlagt 197 positioner (se bilaga).

Den största av de elva grupperna är *näringslivet* med 50 positioner, övriga innehåller 10 till 28 positioner (10 till 25 från 2008). Dessa tio övriga maktgrupper är var för sig för små för att det ska gå att dra några slutsatser om inkomstförändringar. Därför har vi i vår rapportserie

sammanfört dem till två huvudgrupper, den *byråkratiska* och den *demokratiska* eliten.

I den byråkratiska eliten ingår höga chefer inom statlig och privat verksamhet. Den demokratiska eliten består av folk- och förtroendevalda inom politiken, fackföreningsrörelsen, folkrörelserna och intresseorganisationer. *Näringslivet* eller *den ekonomiska eliten* med 50 positioner är vår tredje huvudgrupp.

➤ Demokratiska eliten:

Maktgrupperna Regering/riksdag och Folk rörelser, samt delar av grupperna Arbetsmarknadens parter (alla förtroendevalda) och Kommunerna (de högsta politikerna). Sammanlagt 52 positioner, 50 från 2008.

➤ Byråkratiska eliten:

Maktgrupperna Statlig verksamhet, Kommunala bolag, Överhettssamhället, Universitet/forskning, Ekonomer och Media, delar av maktgrupperna Arbetsmarknadens parter (ej förtroendevalda), kommunerna (högsta tjänstemännen). Sammanlagt 97 positioner

Industriarbetarlönen

Skälet till att vi valt just industriarbetarlönen som jämförelse är att denna lön finns redovisad i den offentliga lönestatistiken under hela undersökningsperioden.

För industriarbetarlönen har vi använt oss av Statistiska centralbyråns årliga redovisning av denna lön (B+C enligt SNI 2007= tillverkningsindustri samt gruv och mineralutvinning, tidigare heter dessa C+D enligt SNI 2002). För år 2013 var den 335 023 kronor om året, eller 27 642 kronor i månaden (årslönen dividerad med 12,12).

Om vi i stället skulle ha valt alla privata arbetare så blev månadslönen lägre, 26 096 kronor och 316 287 i årslön 2013. Den ekonomiska eliten skulle ha fått 51,5 gånger mer och hela makteliten skulle ha fått 18,5 privata arbetarlöner.

Genomsnittsinkomst och inkomsttak

I våra beräkningar använder vi genomsnittsinkomsten, det vill säga den

sammanlagda inkomsten för positionerna i gruppen delat med antalet positioner. Vi får då en bild av inkomstläget för gruppen som helhet.

Nackdelen med denna metod är att enskilda positioner kan få ett mycket stort genomslag. Det gäller särskilt när beräkningarna, som i vårt fall, bygger på ett litet urval. Om en enskild person ett undersökningsår har kraftigt högre eller kraftigt lägre inkomst än övriga i gruppen kan genomsnittsinkomsten ge en något missvisande bild av gruppens faktiska inkomstläge.

Hittills har vi enbart stött på detta dilemma när det gäller gruppen Näringslivet, där enskilda positioner vissa undersökningsår har haft inkomster motsvarande långt över 200 industriarbetarlöner. För att inte dessa extrema inkomster ska få ett orimligt stort genomslag har vi satt ett "inkomsttak" på 200 industriarbetarlöner. Inkomster över den nivån finns alltså inte med i våra sammanställningar i tabeller och diagram. Hela inkomsten finns i Bilaga 4.

De elva maktgrupperna:

Näringslivet

- 50 positioner
- 5 Byggindustri
- 5 Pappersindustri
- 5 Handel
- 5 Stålintusti
- 10 Bank/ försäkringsbolag
- 10 Verkstadsindustri
- 10 Övriga

Näringslivet

50 positioner

Näringslivet representeras i vår undersökning av 50 positioner inom sju branscher – verkstad, stål, bygg, papper, försäkringsbolag/finansverksamhet/banker, handel samt en grupp ”övriga”.

Företagen är de största inom sina branscher respektive undersökningsår, mätt i antal anställda i Sverige och utomlands. Minst 30 av företagen finns också noterade bland de med störst marknadsvärde på Stockholmsbörsen, Nasdaq OMX.

I de fall då verkställande direktören bor/ skattar utomlands har vi letat i företagets årsredovisning, eller valt den högste Sverigechefen. Om ingen sådan identifierats har vi valt nästa företag på vår lista. År 2013 finns 5 VDar i svenska bolag som bor utomlands, men där inkomsten finns i företagets årsredovisningar. I dessa fall finns inga inkomster från andra bolagsengagemang eller kapitalinkomster med.

Regering och riksdag

22 positioner

- Statsministern
- Utrikesministern
- Finansministern
- Socialministern
- Försvarsministern
- Arbetsmarknadsministern
- Justitieministern
- Talmannen
- Kabinetssekreteraren UD
- Statssekr finansdepartementet
- Statssekr försvarsdepartementet
- Ordföranden finansutskottet
- Ordföranden konstitutionsutskottet
- Ordf miljö- och jordbruksutskottet
- Samt vice ordf i ovan tre utskott

Regering och riksdag

22 positioner

Landets högsta politiska företrädare tillhör naturligtvis makteliten.

Vi har valt ut 22 viktiga poster: Statsministern, sex tunga ministerposter, talmannen, tre statssekreterare, ordförandena och vice ordförande i tre tunga utskott, partiledarna för de fyra övriga riksdagspartierna som funnits med sedan 1950 och partisekreteraren för socialdemokraterna.

Partiledarna för

- Centern
- Folkpartiet
- Vänsterpartiet
- Socialdemokraterna

Partisekreteraren

- Socialdemokraterna

Arbetsmarknadens parter 25 positioner

I Sverige har parterna på arbetsmarknaden en viktig roll. Deras främsta företrädare bör därför räknas till makteliten.

Vi har med ordförandena i de tre fackliga centralorganisationerna LO, TCO och Saco och de åtta största förbunden, samt LOs andre ordförande.

Vidare ordföranden och VDN i de privata arbetsgivarernas huvudorganisation Svenskt Näringsliv, ett par tunga Svenskt Näringslivsförbund, den stora offentliga arbetsgivarorganisationen Sveriges Kommuner och Landsting och ekonomiansvariga i LO, IF Metall, Unionen, Sveriges Ingenjörer, Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen och Kommunförbundet. Industriförbundet var med till och med 2001 och Kommuner och Landsting var för sig till och med 2004. SIF och HTF gick ihop 2008 till Unionen.

Arbetsmarknadens parter 25 positioner

Ordförandena i huvudorganisationerna
LO, TCO, Saco, Svenskt Näringsliv
LOs vice ordförande
Svenskt Näringslivs vd och förhandlingschef

LO-förbunden
IF Metall, Kommunal, Byggnads
Handels

TCO-förbunden
Statstjänstemannaförbundet
Unionen

Saco-förbundet
Sveriges Ingenjör

Svenskt Näringslivs-förbunden
Teknikföretagen, Svensk Handel,
Sveriges Byggingustrier

Arbetsgivarorganisationen
Sveriges Kommuner och Landsting

Ekonomiansvariga i
LO, Svenskt Näringsliv, IF Metall,
Unionen, CF, Teknikföretagen, Sveriges Kommuner och Landsting

Statliga verksamheter 10 positioner

Till denna grupp har vi valt ut posten som generaldirektör/VD för tio välkända statliga bolag, verk och styrelser.

Kommunerna 20 positioner

I denna grupp ingår den högste politikern (Kommunstyrelsens ordförande) och högste tjänstemannen (Stadsdirektören) i landets tio största (mätt i antal invånare) kommuner respektive undersökningsår. Kommunerna år 2013 är Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Linköping, Västerås, Örebro, Norrköping, Helsingborg och Jönköping.

Statliga verksamheter 10 positioner

Riksbanken
Posten
Telia Sonera
Statens Järnvägar
Trafikverket
Systembolaget, före 2009 Vin och Sprit AB
Vattenfall
Riksrevisionsverket
Apoteket AB
Skatteverket

Överhetssamhället

11 positioner

Riksmarskalken
Ambassadörerna i
London och Washington
Ordförande HD
President Svea hovrätt
Ärkebiskopen
Biskopen i Lund
ÖB
Chefen för armén
Riksåklagaren
Kungen

Media

16 positioner

Chefredaktör/redaktionschef

Dagens Nyheter
DN ledarsida
DN debatt
Aftonbladet
AB politisk chefred.
GP
Expressen
Svenska Dagbladet
Veckans Affärer
Dagens Industri
TV4 Nyheter
SVT Aktuellt
Ekot

VD

SVT
Sveriges Radio
TV4

Kommunala/landstings-

kommunala verksamheter

12 positioner

Till den här maktgruppen har vi valt ut den högst ansvarige för områdena bostäder, socialvård, trafik och sjukvård i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Vi vill med den här indelningen få en bild av löneutvecklingen inom olika sektorer av den kommunala och landstingskommunala verksamheten.

Överhetssamhället

11 positioner

I den här gruppen har vi samlat höga positioner inom vad som kan kallas det traditionella överhetssamhället – hovet, domstolarna, kyrkan, militären och ambassaderna.

Media

16 positioner

Till den här gruppen har vi valt ut chefredaktörerna för landets största dagstidningar, Dagens Nyheter, Aftonbladet, Göteborgs Posten, Expressen och Svenska Dagbladet samt de två största affärstidningarna Veckans Affärer och Dagens Industri. Vidare cheferna för DN debatt och ledarsida samt Aftonbladets politiska chefredaktör.

I gruppen ingår chefer inom etermedia: radio- och TV-cheferna, cheferna för Ekot, Aktuellt och TV4 Nyheter samt VD på TV4.

Universitets/forskarvärlden

10 positioner

I denna grupp ingår rektorerna för högskolor och universitet med lite olika inriktning och i olika delar av landet: Uppsala Universitet, Handelshögskolan, Konstfack och Karolinska Institutet i Stockholm samt Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

Vidare prefekten/chefen för institutionen för socialt arbete/Socialhögskolan vid universitetet i Stockholm, nationalekonomiska institutionen vid universitetet i Uppsala och Stockholm och institutionen för företagsekonomi samt juridiska institutionen vid universitetet i Lund.

Universitets/forskarvärlden 10 positioner

Rektor för

Chalmers
Handelshögskolan Stockholm
Karolinska institutet
Konstfack
Socialhögskolan
Uppsala universitet

Professor/prefekt/chef

Nationalekonomiska institutionerna, Uppsala och Stockholms universitet
Institutionen för företagsekonomi, Lunds universitet
Juridiska institutionen, Lunds universitet

Ekonomer

10 positioner

Ekonomerna är den yrkeskår som under 80–90-talen starkast uttalat sig för en nedväxling av den svenska löneökningstakten. Självklart är det då intressant att se hur deras egna löner har utvecklats. Ekonomerna är också engrupp som under senare år stärkt sin ställning inom makteliten.

Vi har till den här gruppen valt cheferna för Stockholmbörsen (Nasdaq/OMX) och finansinspektionen, chefsekonomerna vid Nordea, Handelsbanken och SEB samt vid LO, TCO, Saco, Svenskt Näringsliv och Teknikföretagen.

Ekonomer

10 positioner

Chefen för

Stockholmsbörsen, Nasdaq OMX
Finansinspektionen

Chefsekonomerna på

Nordea
Handelsbanken
SEB
LO
TCO
Saco
Svenskt Näringsliv
Teknikföretagen

Folkrörelseorganisationer

11 positioner

General- eller förbundssekreterare för

Fotbollsförbundet
Riksidrottsförbundet
Friidrottsförbundet
Röda korset
IOGT/NTO
ABF

**Ordförande eller förbunds-
ordförande på**

HSB
Hyresgästerna Riksförbund

VD för

LRF
Folketshus RO
KF

Folkrörelseorganisationer

11 positioner

Folkrörelserna är viktiga opinionsbildare i vårt land, och de som leder dem bör därför räknas till makteliten.

Vi har till den här gruppen valt fyra arbetarrörelseorganisationer (ABF, HSB, Folkets hus Riksorganisation och Hyresgästernas riksförbund), tre idrottsorganisationer (Fotbolls-, Friidrotts- och Riksidrottsförbundet), nykterhetsorganisationen IOGT/NTO, hjälporganisationen Röda Korset samt Lantbrukarnas Riksförbund, LRF samt Kooperativa förbundet.

Bilaga 2. De elva maktgrupperna, årsinkomst i kronor 1950–2013

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettointkomst	Industriarbetarens lön i genomsnitt
NÄRINGSLIVET				
1950	50	134 784	157 508	6 040
1970	50	393 363	378 110	26 670
1980	49	739 873	630 811	69 470
1985	50	1 233 791	1 322 063	101 110
1990	50	2 496 563	2 476 962	150 340
1995	49	4 132 422	4 767 854	181 020
1998	50	5 627 414	6 703 884	210 300
1999	50	5 983 022	6 885 924	212 400
2000	50	6 913 211	10 260 525	221 086
2001	50	6 191 213	7 535 696	228 598
2002	50	6 658 939	7 246 638	239 930
2003	50	6 953 066	7 776 366	247 217
2004	50	7 412 665	8 051 461	254 160
2005	50	8 751 045	10 645 269	261 656
2006	50	8 774 965	11 572 120	269 030
2007	50	10 290 541	14 198 574	279 755
2008	50	11 305 653	14 024 149	291 458
2009	50	9 989 259	12 683 908	298 588
2010	50	10 973 177	14 092 293	307 234
2011	50	12 296 650	14 527 028	315 593
2012	50	12 142 007	14 932 773	328 235
2013	50	13 656 772	16 725 470	335 023
REGERING/RIKSDAG				
1950	22	26 281	29 466	6 040
1970	23	142 457	140 374	26 670
1980	23	206 787	189 377	69 470
1985	23	268 007	245 810	101 110
1990	23	461 311	423 972	150 340
1995	24	604 647	600 458	181 020
1998	23	698 893	735 249	210 300
1999	22	781 367	840 529	212 400
2000	22	823 120	818 584	221 086
2001	22	841 734	828 600	228 598
2002	22	909 039	883 401	239 930
2003	22	909 039	883 401	247 217
2004	22	942 180	924 929	254 160
2005	22	988 957	930 401	261 656
2006	22	1 038 525	954 988	269 030
2007	22	1 444 326	1 916 515	279 755
2008	22	1 185 640	1 413 104	291 458
2009	22	1 221 398	1 412 212	298 588
2010	22	1 283 601	1 618 581	307 234
2011	22	1 305 206	1 610 152	315 593
2012	22	1 323 040	1 464 786	328 235
2013	22	1 317 896	1 523 063	335 023

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräk- nad nettoin- komst	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
ARBETSMARKNADENS PARTER				
1950	28	39 566	42 145	6 040
1970	29	155 845	144 265	26 670
1980	29	371 543	310 055	69 470
1985	29	576 355	482 392	101 110
1990	29	780 319	747 187	150 340
1995	29	1 016 880	1 057 229	181 020
1998	28	1 376 257	2 352 504	210 300
1999	28	1 326 740	1 787 309	212 400
2000	28	1 342 222	1 739 021	221 086
2001	28	1 335 258	1 714 900	228 598
2002	27	2 050 516	1 727 666	239 930
2003	27	1 639 933	1 337 693	247 217
2004	27	1 741 373	1 491 403	254 160
2005	26	1 896 906	2 115 689	261 656
2006	26	3 686 785	3 980 100	269 030
2007	26	2 165 949	2 436 103	279 755
2008	25	1 802 839	1 807 444	291 458
2009	25	1 958 608	1 982 629	298 588
2010	25	2 518 783	2 692 407	307 234
2011	25	2 398 671	2 429 527	315 593
2012	25	2 596 840	2 609 894	328 235
2013	25	1 986 406	2 070 260	335 023
STATLIG VERKSAMHET				
1950	9	47 569	52 910	6 040
1970	10	183 221	191 479	26 670
1980	10	397 182	378 485	69 470
1985	10	603 759	591 456	101 110
1990	10	1 255 675	1 242 754	150 340
1995	10	2 591 249	2 516 258	181 020
1998	10	2 101 042	2 051 310	210 300
1999	10	2 352 651	2 314 744	212 400
2000	10	2 562 134	2 492 808	221 086
2001	10	2 776 443	2 643 446	228 598
2002	10	2 933 171	2 619 971	239 930
2003	10	3 223 874	3 025 751	247 217
2004	10	3 549 235	3 580 656	254 160
2005	10	4 284 159	4 382 236	261 656
2006	10	3 845 487	4 260 394	269 030
2007	10	4 306 108	4 636 020	279 755
2008	10	6 361 447	6 707 958	291 458
2009	10	6 753 762	6 958 109	298 588
2010	10	6 526 066	6 611 615	307 234
2011	10	6 041 050	6 062 198	315 593
2012	10	6 255 691	6 449 037	328 235
2013	10	6 283 715	6 274 987	335 023

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräknad nettoinkomst	Industriarbetarens lön i genomsnitt
KOMMUNER				
1950	20	27 366	28 197	6 040
1970	20	97 882	97 236	26 670
1980	20	213 551	195 640	69 470
1985	20	274 348	249 331	101 110
1990	20	468 308	418 604	150 340
1995	20	613 938	577 456	181 020
1998	20	697 072	688 533	210 300
1999	20	744 892	768 758	212 400
2000	20	770 829	810 352	221 086
2001	20	791 332	776 522	228 598
2002	20	815 175	794 980	239 930
2003	20	858 856	842 174	247 217
2004	20	876 235	878 581	254 160
2005	20	890 534	885 198	261 656
2006	20	916 992	919 890	269 030
2007	20	948 313	939 672	279 755
2008	20	1 024 620	996 373	291 458
2009	20	1 053 124	1 049 537	298 588
2010	20	1 102 922	1 151 308	307 234
2011	20	1 113 076	1 124 837	315 593
2012	20	1 216 797	1 119 692	328 235
2013	20	1 170 984	1 125 570	335 023
KOMMUNALA BOLAG				
1950	12	28 153	28 847	6 040
1970	12	128 993	127 786	26 670
1980	12	266 698	239 921	69 470
1985	12	368 096	346 658	101 110
1990	12	573 706	546 295	150 340
1995	12	789 487	771 001	181 020
1998	12	898 992	935 182	210 300
1999	12	864 823	860 649	212 400
2000	12	960 009	958 916	221 086
2001	12	1 518 097	1 534 613	228 598
2002	12	986 953	952 864	239 930
2003	12	1 032 206	1 011 914	247 217
2004	12	1 039 124	1 014 186	254 160
2005	12	1 145 549	1 156 806	261 656
2006	12	1 189 734	1 163 487	269 030
2007	12	1 229 652	1 235 311	279 755
2008	12	1 230 448	1 288 905	291 458
2009	12	1 242 625	1 225 662	298 588
2010	12	1 296 789	1 317 734	307 234
2011	12	1 397 007	1 502 886	315 593
2012	12	1 433 839	1 395 768	328 235
2013	12	1 471 681	1 434 611	335 023

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräk- nad nettoin- komst	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
ÖVERHETSAMHÄLLET				
1950	10	26 344	35 984	6 040
1970	10	117 320	119 459	26 670
1980	11	306 913	304 070	69 470
1985	11	431 036	440 875	101 110
1990	11	752 116	722 226	150 340
1995	11	1 106 247	1 111 666	181 020
1998	11	679 352	1 185 456	210 300
1999	11	759 679	1 333 240	212 400
2000	11	903 913	1 528 986	221 086
2001	11	1 011 819	3 197 260	228 598
2002	11	1 122 545	1 195 831	239 930
2003	11	1 073 898	1 204 474	247 217
2004	11	1 043 212	967 851	254 160
2005	11	1 090 196	1 008 714	261 656
2006	11	1 140 023	1 652 982	269 030
2007	11	1 234 419	2 149 457	279 755
2008	11	1 248 272	1 976 159	291 458
2009	11	1 230 930	1 767 662	298 588
2010	11	1 178 850	2 695 826	307 234
2011	11	1 130 961	3 251 917	315 593
2012	12	1 532 349	2 567 125	328 235
2013	12	1 293 741	1 792 442	335 023
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN				
1950	9	30 733	34 614	6 040
1970	10	126 765	126 768	26 670
1980	10	263 444	249 550	69 470
1985	10	318 933	317 917	101 110
1990	10	482 030	695 156	150 340
1995	10	993 002	1 090 650	181 020
1998	10	732 383	1 182 518	210 300
1999	10	769 494	1 147 579	212 400
2000	10	741 631	1 094 406	221 086
2001	10	807 930	1 051 537	228 598
2002	10	851 383	1 025 824	239 930
2003	10	936 849	1 055 255	247 217
2004	10	912 651	889 763	254 160
2005	10	909 297	953 018	261 656
2006	10	1 000 831	995 673	269 030
2007	10	992 423	1 107 068	279 755
2008	10	1 021 412	1 071 899	291 458
2009	10	1 127 773	1 147 531	298 588
2010	10	1 207 495	1 239 439	307 234
2011	10	1 284 170	1 308 016	315 593
2012	10	1 236 710	1 221 184	328 235
2013	10	1 398 302	1 410 489	335 023

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräk- nad nettoin- komst	Industri- arbetares lön i genomsnitt
MEDIA				
1950	11	37 594	37 123	6 040
1970	16	114 055	106 602	26 670
1980	15	222 279	192 406	69 470
1985	14	299 330	253 456	101 110
1990	16	645 993	588 967	150 340
1995	16	956 973	904 574	181 020
1998	16	1 119 953	1 093 682	210 300
1999	14	1 209 879	1 191 893	212 400
2000	16	1 157 269	1 230 863	221 086
2001	15	1 450 922	1 439 507	228 598
2002	16	1 471 096	1 461 530	239 930
2003	16	1 510 574	1 507 245	247 217
2004	16	1 567 448	1 548 676	254 160
2005	16	1 645 001	1 650 732	261 656
2006	16	1 823 917	1 824 215	269 030
2007	16	1 846 091	1 882 820	279 755
2008	16	1 920 985	1 904 379	291 458
2009	16	2 420 410	2 736 986	298 588
2010	16	2 156 306	2 248 238	307 234
2011	16	2 512 100	2 573 795	315 593
2012	16	2 340 735	2 293 971	328 235
2013	16	2 531 747	2 554 023	335 023
EKONOMER				
1950	6	23 843	24 109	6 040
1970	8	112 009	107 244	26 670
1980	10	245 134	204 122	69 470
1985	10	365 702	324 185	101 110
1990	10	646 314	601 161	150 340
1995	10	1 020 174	997 336	181 020
1998	10	1 276 254	1 270 845	210 300
1999	9	1 410 096	1 455 807	212 400
2000	10	1 257 117	1 712 367	221 086
2001	10	1 346 831	1 346 254	228 598
2002	10	1 540 872	1 708 038	239 930
2003	10	1 634 982	1 813 642	247 217
2004	10	1 953 874	2 890 978	254 160
2005	10	2 116 910	2 379 619	261 656
2006	10	2 567 999	2 807 524	269 030
2007	10	3 044 279	3 221 716	279 755
2008	10	1 573 267	1 694 668	291 458
2009	10	1 796 291	1 870 894	298 588
2010	10	1 946 968	2 077 333	307 234
2011	10	2 377 026	2 419 572	315 593
2012	10	2 849 103	3 143 686	328 235
2013	10	2 801 943	3 059 368	335 023

	Antal positioner	Inkomst av tjänst	Sammanräk- nad nettoin- komst	Industri- arbetarens lön i genomsnitt
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER				
1950	11	30 731	30 711	6 040
1970	10	143 231	140 770	26 670
1980	11	243 252	218 775	69 470
1985	11	401 130	367 979	101 110
1990	11	676 273	623 527	150 340
1995	11	915 252	902 989	181 020
1998	11	1 096 479	1 078 718	210 300
1999	11	1 067 091	1 055 732	212 400
2000	11	1 109 084	1 116 110	221 086
2001	11	1 419 748	1 259 488	228 598
2002	11	1 446 251	1 198 089	239 930
2003	11	1 324 976	1 288 993	247 217
2004	11	1 407 831	1 410 956	254 160
2005	11	1 457 056	1 452 862	261 656
2006	11	1 395 458	1 272 741	269 030
2007	11	1 435 212	1 455 180	279 755
2008	11	1 620 385	1 578 021	291 458
2009	11	1 549 419	1 508 250	298 588
2010	11	1 786 287	1 867 215	307 234
2011	11	1 513 934	1 518 395	315 593
2012	11	1 929 563	2 754 578	328 235
2013	11	1 849 791	1 873 984	335 023
ALLA GRUPPER				
1950	188	59 432	67 299	6 040
1970	198	198 970	192 648	26 670
1980	200	388 498	340 039	69 470
1985	200	603 502	598 370	101 110
1990	202	1 109 933	1 088 183	150 340
1995	202	1 741 756	1 891 948	181 020
1998	201	2 185 373	2 638 903	210 300
1999	197	2 333 557	2 649 339	212 400
2000	200	2 581 167	3 546 137	221 086
2001	199	2 506 672	3 005 056	228 598
2002	199	2 715 830	2 809 429	239 930
2003	199	2 735 037	2 891 994	247 217
2004	199	2 932 300	3 102 704	254 160
2005	198	3 366 179	3 888 705	261 656
2006	198	3 637 096	4 431 638	269 030
2007	198	3 922 143	5 088 992	279 755
2008	197	4 195 405	4 960 342	291 458
2009	197	3 959 850	4 721 424	298 588
2010	197	4 286 895	5 237 674	307 234
2011	197	4 613 448	5 353 281	315 593
2012	197	4 678 264	5 515 917	328 235
2013	197	5 003 852	5 837 094	335 023

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Bilaga 3. De elva maktgrupperna uppdelade på kön, sammanräknad inkomst 1950–2013

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
NÄRINGSLIVET						
1950	0		50	26,1	50	26,1
1970	0		50	14,2	50	14,2
1980	0		49	9,1	49	9,1
1985	0		50	13,1	50	13,1
1990	0		50	16,5	50	16,5
1995	0		49	26,3	49	26,3
1998	0		50	31,9	50	31,9
1999	0		50	32,4	50	32,4
2000	0		50	46,4	50	46,4
2001	1	29,5	49	33,0	50	33,0
2002	1	26,7	49	30,3	50	30,2
2003	2	14,8	48	31,5	50	30,8
2004	0		50	31,7	50	31,7
2005	0		50	40,7	50	40,7
2006	1	37,1	49	42,7	50	43,0
2007	2	62,1	48	47,1	50	50,8
2008	2	58,9	48	47,7	50	48,1
2009	2	30,1	48	43,0	50	42,5
2010	2	46,1	48	45,9	50	45,9
2011	2	40,2	48	46,3	50	46,0
2012	3	34,2	47	46,2	50	45,5
2013	3	65,2	47	48,5	50	49,5
RIKSDAG						
1950	0		22	4,9	22	4,9
1970	0		23	5,3	23	5,3
1980	2	2,2	21	2,8	23	2,7
1985	3	1,9	20	2,5	23	2,4
1990	5	2,4	18	2,9	23	2,8
1995	7	3,2	17	3,4	24	3,3
1998	8	3,4	15	3,6	23	3,5
1999	6	3,3	16	4,2	22	4,0
2000	4	3,5	18	3,8	22	3,7
2001	4	3,7	18	3,6	22	3,6
2002	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2003	6	3,6	16	3,7	22	3,7
2004	7	3,1	15	3,9	22	3,6
2005	8	3,3	14	3,7	22	3,6
2006	8	3,6	14	3,5	22	3,5
2007	8	4,2	14	8,4	22	6,9
2008	7	4,1	15	5,2	22	4,8
2009	6	4,0	16	5,0	22	4,7
2010	4	5,0	18	5,3	22	5,3
2011	5	4,5	17	5,3	22	5,1
2012	6	4,0	16	4,6	22	4,5
2013	7	4	15	4,8	22	4,5

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
ARBETSMARKNADENS PARTER						
1950	0		28	7,0	28	7,0
1970	0		29	5,4	29	5,4
1980	0		29	4,5	29	4,5
1985	1	2,5	28	4,9	29	4,8
1990	1	2,8	28	5,0	29	5,0
1995	5	3,4	24	6,3	29	5,8
1998	6	4,1	22	13,1	28	11,2
1999	6	4,2	22	9,6	28	8,4
2000	7	3,6	21	9,3	28	7,9
2001	8	3,5	20	9,1	28	7,5
2002	8	3,9	19	8,6	27	7,2
2003	7	3,7	20	6,0	27	5,4
2004	8	5,5	19	6,0	27	5,9
2005	10	4,7	16	10,2	26	8,1
2006	8	3,6	18	19,8	26	14,8
2007	8	3,6	18	11,0	26	8,7
2008	9	4,4	16	8,5	25	6,2
2009	10	4,4	15	8,4	25	6,6
2010	9	4,5	16	12,7	25	8,8
2011	9	4,2	16	11,1	25	7,7
2012	7	4,0	18	9,5	25	8,0
2013	7	4,6	18	6,8	25	6,2
STATLIG VERKSAMHET						
1950	0		9	8,8	9	8,8
1970	0		10	7,2	10	7,2
1980	0		10	5,4	10	5,4
1985	0		10	5,8	10	5,8
1990	0		10	8,3	10	8,3
1995	1	3,7	9	15,0	10	13,9
1998	2	4,3	8	11,1	10	9,8
1999	2	6,3	8	12,1	10	10,9
2000	1	4,7	9	12,0	10	11,3
2001	2	15,1	8	10,7	10	11,6
2002	2	13,9	8	10,2	10	10,9
2003	1	3,2	9	13,2	10	12,2
2004	0		10	14,1	10	14,1
2005	0		10	16,7	10	16,7
2006	1	4,8	9	17,1	10	15,8
2007	1	4,6	9	17,9	10	16,6
2008	1	4,6	9	25,1	10	23,0
2009	2	10,7	8	26,4	10	23,3
2010	2	8,0	8	24,9	10	21,5
2011	2	12,0	8	21,0	10	19,2
2012	2	12,2	8	21,5	10	19,6
2013	2	12,2	8	20,4	10	18,7

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
KOMMUNER						
1950	0		20	4,7	20	4,7
1970	0		20	3,6	20	3,6
1980	0		20	2,8	20	2,8
1985	1	2,3	19	2,5	20	2,5
1990	1	3,2	19	2,8	20	2,8
1995	1	2,0	19	3,3	20	3,2
1998	3	3,2	17	3,3	20	3,3
1999	3	3,4	17	3,7	20	3,6
2000	4	3,0	16	3,8	20	3,7
2001	5	2,9	15	3,6	20	3,4
2002	7	2,8	13	3,6	20	3,3
2003	7	3,3	13	3,5	20	3,4
2004	8	3,5	12	3,5	20	3,5
2005	8	3,2	12	3,5	20	3,4
2006	8	3,4	12	3,4	20	3,4
2007	7	3,7	13	3,2	20	3,4
2008	8	3,6	12	3,3	20	3,4
2009	9	3,5	11	3,5	20	3,5
2010	7	3,8	13	3,7	20	3,7
2011	7	3,5	13	3,6	20	3,6
2012	6	3,3	14	3,5	20	3,4
2013	7	3,2	13	3,4	20	3,4
KOMMUNALA BOLAG						
1950	0		12	4,8	12	4,8
1970	0		12	4,8	12	4,8
1980	0		12	3,5	12	3,5
1985	0		12	3,4	12	3,4
1990	0		12	3,6	12	3,6
1995	1	2,5	11	4,4	12	4,3
1998	2	2,1	10	4,7	12	4,4
1999	2	3,5	10	4,2	12	4,1
2000	1	4,8	11	4,3	12	4,3
2001	1	4,6	11	6,9	12	6,7
2002	1	4,4	11	3,9	12	4,0
2003	1	4,8	11	4,0	12	4,1
2004	1	5,3	11	3,9	12	4,0
2005	3	5,2	9	4,2	12	4,4
2006	2	5,1	10	4,2	12	4,3
2007	2	5,0	10	4,3	12	4,4
2008	3	4,1	9	4,5	12	4,4
2009	3	4,2	9	4,1	12	4,1
2010	3	4,2	9	4,3	12	4,3
2011	4	4,1	8	5,1	12	4,8
2012	4	4,1	8	4,3	12	4,3
2013	5	4,4	7	4,2	12	4,3

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
ÖVERHETSSAMHÄLLET						
1950	0		10	6,0	10	6,0
1970	0		10	4,5	10	4,5
1980	0		11	4,4	11	4,4
1985	1	3,4	10	4,5	11	4,4
1990	1	4,1	10	4,9	11	4,8
1995	1	9,2	10	5,8	11	6,1
1998	1	2,4	10	6,0	11	5,6
1999	1	3,0	10	6,6	11	6,3
2000	1	2,9	10	7,3	11	6,9
2001	1	3,2	10	15,1	11	14,0
2002	1	2,6	10	4,9	11	5,0
2003	1	2,8	10	5,1	11	4,9
2004	1	3,1	10	3,9	11	3,8
2005	1	3,0	10	3,9	11	3,9
2006	1	2,8	10	3,9	11	6,1
2007	1	2,7	10	7,9	11	7,7
2008	1	3,6	10	7,1	11	6,8
2009	1	3,0	10	6,2	11	5,9
2010	2	3,7	9	9,9	11	8,8
2011	3	3,8	8	12,7	11	10,3
2012	3	4,0	8	9,2	11	7,8
2013	3	3,8	8	5,9	11	5,4
UNIVERSITET/FORSKARVÄRLDEN						
1950	0		9	5,7	9	5,7
1970	0		10	4,8	10	4,8
1980	1	2,2	9	3,7	10	3,6
1985	0		10	3,1	10	3,1
1990	1	2,0	9	4,9	10	4,6
1995	1	3,4	9	6,3	10	6,0
1998	1	2,0	9	6,0	10	5,6
1999	1	2,3	9	5,8	10	5,4
2000	1	2,1	9	5,3	10	5,0
2001	1	4,3	9	4,6	10	4,6
2002	1	2,4	9	4,5	10	4,3
2003	0		10	4,3	10	4,3
2004	1	4,0	9	3,5	10	3,5
2005	1	5,9	9	3,4	10	3,6
2006	1	4,6	9	3,6	10	3,7
2007	2	4,7	8	3,8	10	4,0
2008	2	4,4	8	3,5	10	3,7
2009	2	5,4	8	3,4	10	3,8
2010	2	5,7	8	3,6	10	4,0
2011	2	6,0	8	3,7	10	4,1
2012	6	3,7	4	3,8	10	3,7
2013	5	3,7	5	4,7	10	4,2

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
MEDIA						
1950	1	4,9	10	6,3	11	6,1
1970	1	3,2	15	4,0	16	4,0
1980	3	2,4	12	2,9	15	2,8
1985	1	3,7	13	2,4	14	2,5
1990	3	2,3	13	4,3	16	3,9
1995	5	3,8	11	5,5	16	5,0
1998	2	4,3	14	5,3	16	5,2
1999	3	5,6	11	5,6	14	5,6
2000	4	5,3	12	6,0	16	5,6
2001	5	5,1	10	6,9	15	5,9
2002	5	6,6	11	5,9	16	6,1
2003	7	7,1	9	5,3	16	6,1
2004	5	7,6	11	5,4	16	6,1
2005	6	6,1	10	6,4	16	6,3
2006	6	7,2	10	6,5	16	6,8
2007	6	5,9	10	7,2	16	6,7
2008	7	6,1	9	6,9	16	6,5
2009	6	7,9	10	9,9	16	9,2
2010	6	7,0	10	7,5	16	7,3
2011	6	7,9	10	8,3	16	8,2
2012	7	6,2	9	7,6	16	7,0
2013	7	7,2	9	7,9	16	7,6

EKONOMER						
1950	0		6	4,0	6	4,0
1970	0		8	4,0	8	4,0
1980	0		10	2,9	10	2,9
1985	0		10	3,2	10	3,2
1990	0		10	4,0	10	4,0
1995	0		10	5,5	10	5,5
1998	1	6,8	9	6,0	10	6,0
1999	1	9,7	8	6,5	9	6,9
2000	1	19,4	9	6,4	10	7,7
2001	1	10,1	9	5,4	10	5,9
2002	1	10,8	9	6,7	10	7,1
2003	2	12,3	8	6,1	10	7,3
2004	2	32,5	8	6,1	10	11,4
2005	2	3,8	8	10,4	10	9,1
2006	2	4,5	8	11,9	10	10,4
2007	2	5,4	8	13,0	10	11,5
2008	1	5,7	9	5,8	10	5,8
2009	2	3,5	8	7,0	10	6,3
2010	2	4,1	8	7,4	10	6,8
2011	1	6,6	9	7,8	10	7,7
2012	1	7,9	9	9,8	10	9,6
2013	2	6,4	8	9,8	10	9,1

	KVINNOR		MÄN		KVINNOR & MÄN	
	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner	Antal	Ind.arb-löner
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER						
1950	0		11	5,1	11	5,1
1970	0		10	5,3	10	5,3
1980	0		11	3,1	11	3,1
1985	0		11	3,6	11	3,6
1990	0		11	4,1	11	4,1
1995	2	3,8	9	5,2	11	5,0
1998	1	2,5	10	5,4	11	5,1
1999	2	3,4	9	5,3	11	5,0
2000	2	3,3	9	5,4	11	5,0
2001	3	3,5	8	6,3	11	5,5
2002	3	3,4	8	5,6	11	5,0
2003	3	3,6	8	5,8	11	5,2
2004	3	4,0	8	6,1	11	5,6
2005	3	3,4	8	6,3	11	5,6
2006	3	3,5	8	5,2	11	4,7
2007	3	3,9	8	5,7	11	5,2
2008	2	3,8	9	5,8	11	5,4
2009	2	3,7	9	5,3	11	5,1
2010	2	3,9	9	6,6	11	6,1
2011	3	3,8	8	5,2	11	4,8
2012	3	3,4	8	10,2	11	8,4
2013	4	3,2	7	7	11	5,6
ALLA						
1950	1	4,9	187	11,2	188	11,1
1970	1	3,2	197	7,2	198	7,2
1980	6	2,3	194	5,0	200	4,9
1985	7	2,5	193	6,0	200	5,9
1990	12	2,6	190	7,5	202	7,2
1995	24	3,6	178	11,4	202	10,4
1998	27	3,6	174	13,9	201	12,5
1999	27	4,2	170	14,0	197	12,5
2000	26	4,4	174	17,8	200	16,0
2001	32	5,5	167	14,6	199	13,1
2002	36	5,3	163	13,1	199	11,7
2003	39	5,1	160	13,3	199	11,7
2004	36	6,1	163	13,6	199	12,2
2005	42	4,3	156	17,7	198	14,9
2006	40	5,8	158	19,3	198	16,5
2007	42	7,1	156	21,2	198	18,2
2008	43	6,9	154	20,3	197	17,0
2009	45	5,9	152	18,7	197	15,8
2010	41	6,9	156	19,7	197	17,0
2011	45	6,5	152	20,0	197	17,0
2012	48	6,5	149	20,1	197	16,8
2013	52	8,3	145	20,7	197	17,4

Källa: Skatteverket samt egna beräkningar

Bilaga 4. Makteliten samtliga positioner, inkomst av tjänst och sammanräknad inkomst 2013 i kronor

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
NÄRINGSLIVET, VD		
Skanska Sverige	21 925 133	23 303 872
NCC	7 496 058	7 390 488
Peab**	10 252 000	10 252 000
JM	9 897 389	9 936 033
Svevia	4 063 932	6 442 619
SCA	21 325 641	21 994 059
Holmen	8 148 260	10 459 653
Södra Skogsägarna*	11 827 858	11 323 160
Billerud	12 127 709	11 917 748
Munksjö	8 757 669	10 309 061
H & M***	12 300 877	121 466 496
KF	5 345 828	5 222 186
ICA AB	11 523 429	11 696 825
Axfood	7 840 679	8 241 869
IKEA AB	2 038 073	1 852 056
SSAB	8 602 435	8 502 435
Boliden	8 117 888	9 355 224
LKAB	4 740 359	4 676 953
Stena Metall	10 783 456	11 585 353
Outokumpu i Sverige	5 071 833	5 432 191
Nordea	14 673 436	14 977 663
SEB	29 434 724	34 248 631
Swedbank	8 204 692	8 747 290
Handelsbanken	11 542 858	14 305 805
If Skadeförsäkring	18 112 608	18 913 617
Lundbergsföretagen***	5 639 375	446 745 650
Ratos	7 813 721	8 287 063
Kinnevik Investment	22 563 427	23 030 572
Industrivärden	12 572 100	12 465 767
Investor	14 312 919	16 329 177
ABB Sverige	5 240 934	5 429 892
Volvo Group	13 701 864	14 035 236
SKF	14 863 440	16 032 974
Sandvik	15 594 225	15 645 615
Assa Abloy	14 703 425	23 186 763
Scania	12 303 347	12 469 109
Atlas Copco	19 450 782	20 298 840
Alfa Laval	14 451 698	14 960 964
Hexagon**	30 889 150	30 889 150
Securitas Sverige	13 272 551	13 560 090
Electrolux**	20 127 000	20 127 000
Ericsson	24 396 582	24 690 319
Astrazeneca Sverige	18 616 842	18 740 755
SAAB	10 107 064	10 006 869
Elekta	6 796 454	7 970 468
Swedish Match	10 589 965	11 091 650

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
Millicom International Cellular**	37 835 560	37 835 560
Lundin petroleum**	11 716 440	11 716 440
Getinge	27 558 737	28 789 512
Tele2	23 566 169	23 587 783
MEDEL	13 656 772	25 409 530
MEDIAN	11 977 784	12 467 438
REGERING/RIKSDAG		
Statsminister	2 203 699	2 216 699
Utrikesminister	1 453 890	3 112 992
Finansminister	1 486 800	1 441 010
Socialminister	1 625 017	1 578 445
Försvarsmister	1 437 000	1 404 969
Arbetsmarknadsminister	1 134 572	1 131 097
Justitieminister	1 434 350	1 361 417
Kabinettsekreterare UD	1 139 346	1 220 487
Statssekreterare Finansdepartementet	1 123 485	962 983
Statssekreterare Försvarsdepartementet	1 149 644	1 117 322
Talman	1 847 715	5 452 523
Ordf Finansutskottet	1 194 552	1 147 645
Ordf Konstitutionsutskottet	958 072	771 074
Ordf Miljö- och jordbruksutskottet	832 956	787 967
Partiledare Centerpartiet	1 878 996	1 798 152
Partiledare Folkpartiet	1 574 520	1 549 106
Partiledare Vänsterpartiet	719 669	701 830
Partiledare Socialdemokraterna	1 409 200	1 401 012
Partisekreterare Socialdemokraterna	1 830 077	1 756 949
Vice ordf Finansutskottet	886 312	855 225
Vice ordf Konstitutionsutskottet	829 240	844 621
Vice ordf Miljö- och jordbruksutskottet	844 608	893 853
MEDEL	1 317 896	1 523 063
MEDIAN	1 301 876	1 290 952

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
ARBETSMARKNADENS PARTER		
Svenskt Näringsliv, ordförande	3 057 758	2 883 476
Svenskt Näringsliv, VD	7 762 214	7 582 645
Svenskt Näringsliv, förhandlingschef	3 719 615	3 761 888
Svenskt Näringsliv, ekonomichef	2 331 450	2 173 300
Teknikföretagen, VD	6 563 191	6 523 449
Teknikföretagen, ekonomichef	1 027 221	967 965
Svensk Handel, VD	2 480 476	2 412 707
Sveriges Byggindustrier, VD	2 071 438	2 017 117
Sveriges Kommuner o Landsting, VD	2 148 302	2 161 268
Sveriges Kommuner o Landsting, ekonomichef	853 635	857 580
LO, ordförande	1 490 623	1 826 105
LO, vice ordförande	1 028 730	1 019 065
LO, ekonomichef	1 495 371	1 456 288
IF Metall, ordförande	1 004 069	1 081 918
IF Metall, ekonomichef	1 067 788	1 019 446
Byggnadsarbetareförbundet, ordförande*	1 046 088	1 001 385
Handelsanställdas förbund, ordförande	1 028 335	1 038 547
Kommunalarbetarförbundet, ordförande	1 083 418	1 073 125
TCO, ordförande	1 296 384	1 241 998
Unionen, ordförande	1 332 431	1 668 788
Unionen, ekonomichef	1 299 638	1 319 453
Statstjänstemannaförbundet, ordförande	970 453	911 496
Saco, ordförande	1 616 299	1 521 096
Sveriges Ingenjörer, ordförande	1 117 161	1 171 358
Sveriges Ingenjörer, ekonomichef	1 184 670	1 142 324
MEDEL	2 596 840	2 609 894
MEDIAN	1 299 638	1 319 453
STATLIG VERKSAMHET		
Riksbanken	2 546 167	2 618 437
Posten	10 575 423	10 103 778
Telia	17 545 816	17 818 252
SJ*	4 814 858	4 983 020
Trafikverket	1 943 091	1 903 666
Vin & Sprit	4 234 085	4 360 454
Vattenfall**	13 951 000	13 951 000
Riksrevisionen	1 542 699	1 472 236
Apoteket AB	3 725 837	3 638 254
Riksskatteverket	1 556 180	3 257 955
MEDEL	6 255 691	6 449 037
MEDIAN	3 979 961	3 999 354

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
KOMMUNER		
KS ordförande, Stockholm	1 597 921	1 556 782
Stadsdirektör Stockholm	2 057 992	1 942 425
KS ordförande, Göteborg	997 685	928 248
KS, ordförande Malmö	921 976	895 413
KS ordförande, Uppsala	986 346	910 675
Stadsdirektör Uppsala	1 569 752	1 579 575
KS ordförande, Linköping	887 760	851 799
Kommundirektör Linköping*	1 064 331	1 027 945
KS ordförande, Västerås	886 674	926 906
Stadsdirektör Västerås	1 575 093	1 511 385
KS ordförande, Örebro	723 456	702 272
Kommundirektör Örebro	1 405 297	1 320 716
KS ordförande, Norrköping	891 351	908 174
Kommundirektör Norrköping	1 152 732	1 171 580
KS ordförande, Helsingborg	911 073	850 846
Stadsdirektör, Helsingborg	1 326 428	1 254 334
KS ordförande, Jönköping	681 053	609 912
Stadsdirektör, Jönköping	1 008 911	860 791
MEDEL	1 170 984	1 125 570
MEDIAN	1 036 621	978 097
KOMMUNALA BOLAG, HÖGSTA TJÄNSTEMAN		
Stockholm, bostäder	1 727 141	1 667 590
Stockholm, social omsorg	1 211 612	1 218 841
Stockholm, trafik	2 065 294	1 974 945
Göteborg, bostäder	1 623 293	1 606 296
Göteborg, social omsorg	1 104 692	1 070 291
Göteborg, trafik	1 224 034	1 220 645
Göteborg, sjukvård	1 339 425	1 286 715
Malmö, bostäder	1 339 573	1 257 359
Malmö, social omsorg	867 317	832 060
Malmö, trafik	1 539 841	1 506 184
Malmö, sjukvård	1 439 362	1 382 503
MEDEL	1 471 681	1 434 611
MEDIAN	1 389 468	1 334 609

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
ÖVERHETSSAMHÄLLET		
Kungen		5 562 300
Riksmarskalken	1 253 131	1 253 166
Ambassadör London	1 137 446	1 288 182
Ordförande HD	1 510 086	1 513 551
Svea Hovrätt, President	1 517 727	1 444 466
Riksåklagaren	1 382 686	2 233 396
Ärkebiskopen	1 268 991	1 247 815
Biskop Lund	1 022 087	1 019 645
ÖB	1 690 716	1 622 266
Arméchefen	985 217	1 035 945
MEDEL	1 293 741	1 792 442
MEDIAN	1 261 061	1 444 466
UNIVERSITET/FORSKNING		
Rektor Chalmers	2 170 834	2 116 991
Rektor Handelshögskolan	3 373 389	3 708 151
Rektor Karolinska institutet	1 689 633	1 637 938
Rektor Konstfack	936 123	1 012 476
Prefekt Socialhögskolan	670 442	619 528
Rektor Uppsala universitet	1 521 493	1 524 547
Prefekt nationalekon. inst Uppsala	1 048 686	1 032 870
Prefekt nationalekon. inst. Sthlm	919 973	894 579
Prefekt företagsekon. inst. Lund	730 160	647 501
Prefekt juridiska fakulteten, Lund	922 291	910 312
MEDEL	1 398 302	1 410 489
MEDIAN	992 405	1 022 673
EKONOMER, CHEFSEKONOM eller motsvarande		
Stockholmsbörsen/Nasdaq OMX, VD	5 417 193	5 378 715
Finansinspektionen, GD	1 528 208	1 432 771
Nordea	2 905 407	2 880 520
Handelsbanken	4 729 776	5 983 256
SEB	6 730 258	7 679 285
LO	1 052 790	963 028
TCO	870 967	883 346
SACO	1 795 465	2 530 213
Svenskt Näringsliv	1 420 652	1 402 817
Teknikföretagen	1 568 715	1 459 727
MEDEL	2 801 943	3 059 368
MEDIAN	1 682 090	1 994 970

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
MEDIA, CHEFER eller TONGIVANDE JOURNALIST		
DN chefredaktör	2 213 718	2 347 324
Aftonbladet chefredaktör	7 509 693	7 431 706
Veckans Affärer chefredaktör	805 684	716 740
DI chefredaktör	2 811 039	3 506 127
Sveriges Radio VD	2 394 161	2 370 554
SVT VD	2 781 916	2 608 412
Veckans Affärer chefredaktör	805 684	716 740
Aktuellt redaktionschef	1 052 889	1 036 509
Ekot redaktionschef	1 027 826	1 038 369
TV4 VD	4 459 984	4 681 453
Svenska Dagbladet chefred	6 928 214	6 940 181
DN, ledarsidan	893 934	831 732
DN debattredaktör	917 448	900 376
GP chefredaktör	1 586 434	1 609 287
Expressen, chefredaktör	2 913 780	2 790 484
TV4 Nyheter chefredaktör	816 983	731 718
Aftonbladet politisk chefredaktör	1 394 248	1 323 403
MEDEL	2 531 747	2 554 023
MEDIAN	1 900 076	1 978 306
FOLKRÖRELSEORGANISATIONER		
LRF, VD	2 897 719	2 836 212
HSB, ordförande	1 543 111	1 508 592
HRF, förbundsordförande	1 355 041	1 305 307
Folkets Hus och Parker, VD	922 538	902 356
Fotbollsförbundet, generalsekreterare	1 428 835	1 385 488
Riksidrottsförbundet, generalsekreterare	935 578	931 127
Friidrottsförbundet, generalsekreterare	800 330	706 038
Röda Korset, generalsekreterare	1 099 676	1 003 984
IOGT/NTO, generalsekreterare	937 553	959 023
ABF, förbundssekreterare	1 082 541	1 057 143
KF, VD	7 344 784	8 018 559
MEDEL	1 849 791	1 873 984
MEDIAN	1 099 676	1 057 143

MAKTELITGRUPP POSITION	Inkomst av tjänst	Sammanräknad inkomst
Extra utöver de 197 positionerna i makteliten		
Elektrikerna, ordförande	937 747	915 879
Fastighets, ordförande	814 441	816 335
GS, ordförande	785 859	787 318
Hotell o Restaurang, ordförande	1 062 185	1 052 442
Livsmedels, ordförande	817 039	766 950
Musikerna, ordförande	804 706	762 545
Målarna, ordförande	883 801	865 669
Pappers, ordförande	728 431	730 087
Seko, ordförande	1 104 439	1 065 828
Transport, ordförande	755 494	745 853
MEDEL	869 414	850 891
MEDIAN	815 740	801 827
VDar i företag där LO har stort inflytande		
Folksam	6 586 068	7 099 490
AMF	5 994 473	5 897 072
AFA försäkring	3 990 294	4 006 829
Fora	2 877 940	3 021 680

Källa: Skatteverket

* inkomst och position för år 2012 pga ej anställd hela året eller annan orsak.

** inkomst från årsredovisningen.

*** 200 industriarbetarlöner i beräkningarna 67 004 600.

Tidigare rapporter i LOs serie om den svenska makteliten

1	Eliternas återkomst (1999)	ISBN 91-566-1615-5
2	Eliterna mot nya höjder (2000)	ISBN 91-566-1707-0
3	Eliterna flyger högre (2001)	ISBN 91-566-1768-2
4	Näringslivet ökar takten (2002)	ISBN 91-566-1887-5
5	Folkhemseliten drar ifrån (2003)	ISBN 91-566-1468-3
6	Makteliten förbereder pensionen (2004)	ISBN 91-566-2084-5
7	Näringslivets maktelit befäster positionen (2005)	ISBN 91-566-2194-9
8	Makteliten litar på sig själv (2006)	ISBN 91-566-2281-3
9	Makteliten gör som de brukar (2007)	ISBN 91-566-2384-3
10	Makteliten – mycket vill ha mer (2009)	ISBN 978-91-566-2536-7
11	Makteliten – alltid mer, aldrig nog (2011)	ISBN 978-91-566-2689-0
12	Makteliten – kommer igen (2012)	ISBN 978-91-566-2744-6
13	Makteliten – klyftorna består (2013)	ISBN 978-91-566-2867-2
14	Makteliten – i en klass för sig (2014)	ISBN 978-91-566-2951-8

DEN KRETS LÖNTAGARE som har de högsta befattningarna inom näringsliv, politik, ekonomi och andra viktiga samhällsområden finns inte med i den offentliga lönestatistiken. Det finns inte någon samlad och systematiserad kunskap om hur den svenska maktelitens inkomster har utvecklats över tiden. Den här rapportserien är ett försök att avhjälpa den bristen.

Det här är den femtonde rapporten i LOs serie om maktelitens inkomstutveckling. I år följs tidsserien från 1950 upp med 2013 års inkomster.